

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ
І ГРОМАДСЬКОСТІ**

Студентки 2 курсу, 5 м групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Бережнюк
Дарини
Вадимівни

Науковий керівник
кандидат наук з державного
управління

(підпис керівника)

Мірко
Наталія
Вікторівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

(підпис гаранта)

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

Київ 2021

Київський національний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«20» січня 2021 р.

Завдання на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентові

Бережнюк Дарині Вадимівні

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту):
«Інституціональний розвиток взаємодії держави і громадянськості»

Затверджена наказом ректора від «28» грудня 2020 р. № 3940

2. Строк здачі студентом закінченої роботи (проекту): 22.10.2021

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): дослідження сучасного стану та перспектив розвитку взаємодії інститутів громадянського суспільства в світі в цілому та в Україні зокрема.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- Дослідження теоретичних підходів до розуміння поняття «громадянське суспільство» та його відносини з державою й органами публічної влади
- Аналіз наукових підходів з ціллю дослідження процесів глобалізації, їх позитивних та негативних проявів та впливу на громадянське суспільство
- Дослідження процесів демократизації в публічно- управлінській та

економічній сфері, а також визначення значимості інститутів громадського суспільства у зазначених процесах

- Аналіз організаційно- правових засад та законодавчого підґрунтя взаємодії інститутів громадського суспільства з органами публічної влади на прикладі Міністерства економіки
- Дослідження міжнародного досвіду становлення та розвитку взаємозв'язків інститутів громадського суспільства з державою
- Виявлення основних проблем становлення та розвитку інститутів громадського суспільства в Україні
- Визначення ефективної моделі формування партнерських відносин між інститутами громадського суспільства та державою

Об'єкт дослідження: є процес функціонування та взаємодії органів державної влади і громадськості

Предметом дослідження є теоретико методологічні та прикладні засади інституціонального розвитку взаємодії держави і громадськості

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

Взаємодія органів публічної влади з громадськістю

- 1.1. Теоретичні підходи до аналізу громадянського суспільства його відносини з державою
- 1.2. Глобалізація та її вплив на громадянське суспільство
- 1.3. Роль інститутів громадянського суспільства у процесах демократизації публічно-управлінської та економічної сфер

2. Практика взаємодії держави і громадськості

- 2.1. Організаційно правові засади організації взаємодії між Міністерством економіки з громадськістю
- 2.2. Розвиток взаємодії між інститутами громадянського суспільства та органами публічної влади в розвинених країнах
- 2.3. Основні проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні

3. Напрями вдосконалення взаємодії між органами публічної влади та інститутами громадянського суспільства в Україні

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	до 13.11.2020	до 13.11.2020
2	Затвердження плану та завдання випускної кваліфікаційної роботи	до 20.01.2021	до 20.01.2021
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 16.04.2021	до 16.04.2021
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	до 14.06.2021	до 14.06.2021
5	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису третього розділу випускної кваліфікаційної роботи	06.09.2021	06.09.2021
6	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи на кафедру	до 22.10.2021	до 22.10.2021
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	25.10-05.11.2021	25.10-05.11.2021
8	Зовнішнє рецензування ВКР	08.11-12.11.2021	08.11-12.11.2021
9	Подача роботи завідувачу кафедри	15.11-19.11.2021	15.11-19.11.2021
10	Захист випускної кваліфікаційної роботи	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «20» січня 2021 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту)

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Керівник проектної групи (гарант освітньої програми) Дьяченко О.В.

9. Завдання прийняв до виконання студент

(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проекту):

Випускна кваліфікаційна робота написана на актуальну тему. У сучасному демократичному світі інституції громадянського суспільства є активними учасниками державотворчих процесів. Діяльність та їхня активна позиція, до яких відносяться і громадські організації, неабияк впливають на процеси публічного управління.

В випускній кваліфікаційній роботі проведено дослідження та узагальнення наукових підходів до визначення сутності громадянського суспільства та узагальнено взаємовідносини із органами державної влади.

Зміст випускної кваліфікаційної роботи підпорядкований поставленій у роботі меті. Завдання поставлені в роботі виконані, що підтверджено висновками..

Випускна кваліфікаційна робота має досить логічну структуру та відповідає вимогам оформлення. Зауваження, які відмічались науковим керівником виправлені. Окремим недоліком хочу відмітити порушення студенткою

графіку виконання випускної кваліфікаційної роботи. Робота написана на достатньому науковому рівні, є самостійним дослідженням студентки та розкриває обрану тему. Вважаю, що випускна кваліфікаційна робота заслуговує позитивної оцінки, а її автор Бережнюк Дарина Вадимівна на присвоєння ступеня магістр зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проекту) _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Дьяченко Ольга Володимирівна _____
(підпис, дата)

10. Висновок про випускну кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проект) студента _____
(прізвище, ініціали)
може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Керівник проектної групи (гарант освітньої програми): Дьяченко О.В. _____
(підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Н.Л. _____
(підпис)

«19» листопада 2021 р.

ВСТУП

Актуальність теми. Проблематика розвитку громадського суспільства в Україні є одною з найактуальніших в державі оскільки наша держава націлена на європейську інтеграцію. Актуальність теми зумовлюється тим, що розвиток громадського суспільства тісно пов'язаний з становленням та розвитком демократичної і правової держави, які являють собою ключові цінності Європейського Союзу.

Неабиякий вплив на громадське суспільство відбувається завдяки процесам глобалізації, що торкаються кожного куточку світу, однак наслідки яких представлені як у позитивних так і негативних аспектах стосовно національних держав, громадської сфери та економіки країн.

Тож налагодження партнерських відносин між публічною владою та інститутами громадського суспільства з метою посилення позитивних та пом'якшення негативних наслідків глобалізації є особливо актуальними на теперішньому етапі становлення та розвитку України як демократичної держави.

Мета роботи (проекту): дослідження сучасного стану та перспектив розвитку взаємодії інститутів громадського суспільства в світі в цілому та в Україні зокрема.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- Дослідження теоретичних підходів до розуміння поняття «громадське суспільство» та його відносини з державою й органами публічної влади
- Аналіз наукових підходів з ціллю дослідження процесів глобалізації, їх позитивних та негативних проявів та впливу на громадське суспільство
- Дослідження процесів демократизації в публічно- управлінській та економічній сфері, а також визначення значимості інститутів громадського суспільства у зазначених процесах
- Аналіз організаційно- правових засад та законодавчого підґрунтя взаємодії інститутів громадського суспільства з органами публічної

влади на прикладі Міністерства економіки

- Дослідження міжнародного досвіду становлення та розвитку взаємозв'язків інститутів громадянського суспільства з державою
- Виявлення основних проблем становлення та розвитку інститутів громадянського суспільства в Україні
- Визначення ефективної моделі формування партнерських відносин між інститутами громадянського суспільства та державою

Об'єкт дослідження: є процес функціонування та взаємодії органів державної влади і громадянськості

Предметом дослідження є теоретико методологічні та прикладні засади інституціонального розвитку взаємодії держави і громадянськості

Теоретична основа дослідження. Теоретичним підґрунтям роботи стали вчення таких відомих науковців як В. Московець, Дж. Локк, Т. Пейн, А. Сміт, Ш. Монтеск'є, А. Сміт, Л. Валєнс, А. де Токвіль, Дж. Холл, М. Шехтер, Н. Бермео, К. Маркс, Е. Гідденс, З. Бауман, Дж. Томлісон, Е. Мак-Грей, П. Симмонс, Е. Флорин, Д. Хелда, Е. Арато, Дж. Коен, Д. Кін, А. Баровська, І. Зонінзайн, Б. Холл, Дж. Майер, Р. Ліпшутц, Ю. Габермас, Н. Моузеліс.

Методи дослідження. У випускній кваліфікаційній використовувались наступні методи дослідження: системний підхід (розгляд взаємодії інститутів громадянського суспільства з органами публічної влади), структурно- функціональний аналіз (при визначенні організаційно- правових засад взаємодії органів публічної влади з громадянським суспільством), узагальнення та індукція (розгляд закордонного досвіду розвинених країн у їх взаємодії з інститутами громадянського суспільства), порівняльний аналіз (для порівняння розвитку та задіяності інститутів громадянського суспільства у діяльності держави), моделювання (опис взаємодії органів публічної влади з індивідами- представниками громадянського суспільства)

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була опублікована наукова стаття «Взаємодія громадянського суспільства та держави: поняття, перспективи та напрямки розвитку»// Публічне управління

та адміністрування в умовах суспільних трансформацій: збірник наукових статей студентів відп. ред. Н. Л. Новікова.- К.: Київський національний торговельно- економічний університет, 2021.- С.33-39.

РОЗДІЛ 1. ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

1.1. Теоретичні підходи до аналізу громадського суспільства та його відносини з державою

Становлення демократичної держави є можливим лише при активній участі громадськості у всіх сферах життя країни. Громадськість являє собою один з основоположних ресурсів, що є необхідним для контролю за діяльністю органів публічної влади та запобіганню дій, які можуть призвести до втрати довіри з боку суспільства.

На разі в Україні не існує чіткого визначення поняття «громадськість», у зв'язку з чим дослідження даного терміну є необхідною складовою для розвитку громадського суспільства, визначення нормативно-правової бази для участі громадського суспільства в житті країни та взаємодії з органами публічного управління.

Тлумаченню поняття «громадськість» надано багато уваги в роботах як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Однак, в Українському законодавстві та дослідженнях науковців термін «громадськість» розглядається тільки відносно певних сфер. Так, у Законі України «Про засади запобігання та протидії корупції» [11] зазначено що громадськість є одним з основоположних чинників запобігання та протидії корупції, але саме визначення поняттю не надано. Закон України «Про культуру» [9] тлумачить поняття «культурно- мистецька громадськість», до якої відносять без винятку всіх, хто працює у сфері культури- від громадських активістів до чиновників. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови «громадськість» розглянуто як передова частина, передові кола суспільства.

Для більш чіткого розуміння що ж являє собою «громадськість» проаналізовано роботи вітчизняних та зарубіжних вчених. В. Московець

охарактеризував громадськість як соціально активне організоване коло людей, що на добровільних засадах згруповалось навколо спільних конкретних цілей, бере участь у суспільно- політичному житті держави, визначає напрямки розвитку та має великий вплив. [39]

Іноземні науковці у своїх працях подають поняття «громадськість» як складову частину «громадського суспільства»

Найзагальніші концептуальні підходи до розуміння громадського суспільства умовно поділені на Л- традицію та М- традицію. Л- традиція, до якої входять вчення Дж.Локка, Т. Пейна та А. Сміта, визначає громадське суспільство як об'єднання осіб, що перебуває поза межами політики й реалізує свої інтереси в приватно- корпоративній сфері, а верховенство держави над суспільним життям необхідне суспільству виключно у випадку існування внутрішньої чи зовнішньої загрози для нього.

У М- традиції поєднані роботи ш. Монтеск'є, Л. Валенса, А. де Токвіля та багатьох сучасних практиків і теоретиків громадського суспільства. М- традиція освітлює громадське суспільство як медіатор взаємовідносин між державою та громадянином, пом'якшує державний вплив та захищає індивідів від надмірного втручання в їх особисте, неполітичне життя.[28]

Вищезазначені традиції мають спільну рису: громадське суспільство протистоїть владно- політичним відносинам, учасники об'єднані спільною метою, а об'єднання не претендує на вираження всезагальних інтересів.

Уваги заслуговує інституційний підхід, представником якого є Дж. Холл. На його думку громадське суспільство посідає таке ж вадливе місце серед соціальних інститутів, як і релігія та сім'я та має високу цінність для суспільства. Опираючись на досвід країн посткомунізму, Дж. Холл наголошував, що громадське суспільство у протигагу традиціям являє собою простір, у якому індивіди мають можливість розвиватися та вільно переміщуватися.[49]

М. Шехтер також сприймає громадське суспільство як простір, у якому різні за своєю структурою, цілями та сутністю угруповання та

об'єднання відстоюються свої колективні ідеї та інтереси, досягаючи відповідні, поставлені перед собою цілі. Однак, не зважаючи на позитивні сторони даного підходу, він має й ряд недоліків, які пов'язані з розділенням політичних, громадських та економічних інтересів різних груп. [50]

З такою думкою погоджується й Н. Бермео. Він наголошує на тому, що слід громадське суспільство аналізувати як ланку демократичної організації відносин у публічних сферах, проте у той же час з іншого боку розглядає громадське суспільство як джерело виникнення вірогідних конфліктів, що у будь-якому випадку виникають під час взаємодії. Це пов'язано з різністю цілей та інтересів різноманітних громадських об'єднань та організацій. [22]

Однак, не зважаючи на високу значимість громадського суспільства, воно не має достатньої кількості дієвих інструментів для боротьби проти соціальних нерівностей та зменшення наслідків соціальних розколів. Кожне об'єднання, борючись за свої інтереси та цілі, нарощує свій вплив та зміцнює свої позиції, отримуючи перевагу над іншими соціальними групами. Важлива роль у нівелюванні переваг одних груп над іншими належить публічно-політичному інституту, та першочергово- державі, яка має створити механізми впливу, що допоможуть подолати соціальні нерівності та розколи. Проте, збільшення впливу та втручання держави та формування та розвиток громадського суспільства може призвести до спотворення її ролі.

Опираючись на вищезазначене, багато відомих вчених, одним з яких був і К. Маркс, визначали державу як певну надбудову, що виражала волю та інтереси виключно правлячої ланки населення. Тобто, на думку К. Маркса та його послідовників держава являє собою закрите об'єднання, метою та цілями якої є захист лише одного, без виключень, класу. Марксисти вважали, що держава підпорядковує та підкорює індивідів, майже не залишаючи можливостей розвивати громадські ініціативи, свободи та все те, що узагальнюється поняттям «громадське суспільство». Однак, сучасні зарубіжні та вітчизняні науковці не розділяють переконання марксистів. З точки зору

сучасної теорії публічного управління, державне втручання в формування та розвиток громадського суспільства відбувається виключно у вигляді правового, організаційного та іншого регулювання процесів розвитку та взаємодії інститутів громадського суспільства. [31, 34, 35 , 38]

Тобто, у сучасному світі роль держави полягає в підтримці продуктивної взаємодії, дотриманні законності, у забезпеченні виконання угод та договорів, укладених на добровільній основі між індивідами та їх об'єднаннями тощо.

1.2. Глобалізація та її вплив на громадське суспільство

У наш час чи не найголовнішим процесом став процес глобалізації, без якого неможливий економічний, соціальний, культурний або політичний розвиток суспільства. Значних змін зазнає й суспільство загалом, суспільні відносини, громадське суспільство та його окремі частини. Тож Україна, будучи незалежною державою, не може залишатися осторонь від важливих процесів світового значення.

Однак, не зважаючи на значимість процесу, дослідниками досі не виведено єдиного прийнятого значення поняття «глобалізація».

Е. Гідденс визначає глобалізацію як процес посилення соціальних відносин у світі, виходячи з чого відбувається зростання взаємозалежності країн світу, зменшується вплив національних держав, змінюється світоустрій та світопорядок. [28]

Дж. Томлісон наголошував, що при глобалізації спостерігаються ідентичні зміни у всіх регіонах, що однак не являє собою частиною заздалегідь створеного плану. З. Бауман доповнив визначення Томлісона, наголосивши, що глобалізація є неминучим незворотнім процесом, який однаковою мірою стосується кожного індивіда. [45]

Поеднавши висловлювання вищезазначених вчених, випливає що глобалізація- це явище, завдяки якому усі індивіди стають частиною однієї

економічної, політичної, екологічної та соціальної системи, а також відбувається збільшення взаємозалежності та зростання інтеграції. Іншими словами, глобалізація має неабиякий вплив на кожну людину окремо та людство в цілому, і навіть якщо індивід не відчуває на собі впливу глобалізаційних процесів, це зовсім не означає що їх не існує взагалі.

Е. Мак-Грей поділив глобалізацію на такі вимірювання як масштаб та інтенсивність. Концепція масштабу виокремлює процеси, що охоплюють більшу частину світу або відбуваються на території всієї земної кулі, тобто мають просторовий характер. Концепція інтенсивності передбачає інтенсифікацію в рівнях взаємозв'язку, взаємодії та взаємозалежності. Мак-Грей наголошував що глобалізація не є універсалізацію, тому нерівномірна та може мати непередбачувані наслідки. [37]

Аналізуючи трактування поняття «глобалізація» наукових шкіл, можна зробити висновок що представники підходів представляють процесі зі значними відмінностями у визначенні.

Представники інституціонального та структурно-функціонального підходів визначали глобалізацію як процес, що відбувається незалежно від волі груп чи окремих осіб, що призводить до відчутних змін у структурі, ролях та функціях суспільних інститутів та держави в цілому.

Представники ліберальної школи вважали глобалізацію інструментом збільшення особистих можливостей, прав та свобод.

Марксистичи сприймали глобалізацію результатом змови транснаціональних компаній, що малі на меті отримати панування і домінування в світі.

Виходячи з вищезазначеного, глобалізація має істотний вплив на громадське суспільство. Найважливішим проявом глобалізації в громадському суспільстві вважається формування глобального громадського суспільства.

П. Симмонс та Е. Флорин характеризують глобальне громадське суспільство як гостру потребу в представленні широких громадських інтересів, які не беруться до уваги в конкретних регіонах, або повністю

ігноруються ними. [46]

Поняття глобального громадського суспільства є відносно новим, тож учені дещо розходяться у визначеннях. Так, Д. Хелда вважає використання терміну дещо передчасним. На рівні з тим, Е. Арато та Дж. Коен переконані, що існування безлічі типів громадського суспільства є можливим і один з них й являє собою глобальне громадське суспільство. [47]

Не зважаючи на ряд схожих рис між громадськими організаціями та глобальним громадським суспільством, між ними існує низка характеристик, що їх відрізняє. Відмінності, насамперед, полягають у цілях, завданнях та установках організацій.

Слід взяти до уваги, що поняття «глобальне громадське суспільство» є відносно новим, однак свій початок бере ще за три століття назад. Так, у Франції та Великій Британії утворювались кола осіб, що протистояли проти рабства у всьому світі. Е. Флорин та П. Симпсон вважали, що це були перші міжнародні інституції, утворені завдяки процесу глобалізації, які за ознаками можна віднести до поняття «глобальне громадське суспільство».

У дев'ятнадцятому столітті такі організації почали утворюватися й у США, а коло їх інтересів простягнулось далеко за межу боротьби з рабством. До таких відносяться благодійні, торговель, правозахисні організації, що з часом почали діяти у всьому світі. Прикладом таких організацій є «Червоний хрест». Угрупування мали високий вплив та авторитет серед уряду в різних країнах, намагаючись при цьому займатись вирішення глобальних проблем того часу.

Активний розвиток громадського суспільства пов'язаний з процесами глобалізації кінця двадцятого- початку двадцять першого століття. Д. Кін виділив наступні тенденції розвитку такого феномену як глобальне громадське суспільство:

- Вплив новітніх комп'ютерних технологій та комунікацій
- Відродження концепції громадського суспільства після Празької весни й актуалізація концепції в період посткомуністичної революції

- Масове невдоволення населення країн «третього світу» через невиконані обіцянки уряду стосовно економічного зростання країн
- Посилення неспокою через розпади держав та імперій, що потягнуло за собою велику кількість воєнних дій в більшості регіонів світу
- Формування нової глобальної самосвідомості стосовно життя у потенційно небезпечному та неміцному світу під впливом новостворених екологічних та пацифістських рухів. [30]

А. Баровська вважає стрімкий розвиток комунікаційних технологій одним з ключових факторів глобалізації, що мав значний вплив на розвиток глобального громадського суспільства. Баровська стверджувала, що технології сприяють руйнуванню ієрархії, поширюючи владу, що віддає перевагу етнічним групам, картелям та громадським рухам над урядами.[21]

І. Зонінзайн виокремлював поняття «глобальне громадське суспільство» як довгостроковий проект, що має прихильників його ідеалів та включає в себе:

- Асоціації, які дують на усіх рівнях (глобальному, національному та місцевому)
- Асоціації, що взаємодіють між вищезазначеними рівнями та сферами суспільних інтересів
- Асоціації, що взаємодіють з усіма ланками сучасного суспільства (з державою, економічним та політичним суспільством тощо) [32]

Однак, у науковій літературі також існує підхід, який не наділяє глобальне громадське суспільство ніякими особливими характеристиками. Б. Холл зазначав, що громадське суспільство являється близьким по розумінню поняттям до громадського суспільства та є корисною концепцією для опису глобального незалежного простору організаційної та громадської активності в епоху глобалізації. Опираючись на вищезазначене, основним функціоналом глобального громадського суспільства є представлення різних соціальних груп, їх захист у взаємовідносинах з політичною сферою. [48]

Одною з переваг даного підходу є те, що він розкриває укоріненість глобального громадського суспільства у соціальних процесах та є протиположною інституціоналізованим політичним процесам, ключова роль в яких належить державі. Дж. Майер та Р. Ліпшутц наголошували, що глобальне громадське суспільство, на відміну від соціальних рухів, є частиною процесів управління, а не являється звичайною боротьбою проти існуючих інститутів та відноситься до глобального управління як і громадське суспільство відноситься до держави.[36]

Отже, процес глобалізації має досить велику кількість суперечливих проявів. Нарівні з позитивними моментами існує й низка негативних, таких як: нерівномірність розподілу процесу та наслідків глобалізації, неоднозначні цілі глобальних інститутів, вірогідність розвитку глобальних конфліктів тощо. Однак, не зважаючи на негативні прояви глобалізації, вплив процесу є однозначно важливим на всі сфери життєдіяльності суспільства. Позитивними проявами глобалізації можна вважати утворення великої кількості об'єднань, союзів та асоціацій, що відіграють ключові ролі в глобальній публічній сфері та мають значний вплив на розвиток світової економіки, публічного управління та політики.

1.3. Роль інститутів громадянського суспільства у процесах демократизації публічно-управлінської та економічної сфер

Сучасні роботи науковців стосовно громадського суспільства вказують на те що слід урахувати різноманітність аспектів його існування. У минулі часи йшлося лише про формування відносин між громадськими об'єднаннями та органами державної влади і держави у цілому, то у сьогоденному світі, у епоху глобалізації і зростаючої ролі міжнародних корпорацій у економічному розвитку світу, відчутна частина робіт та досліджень вчених присвячена взаємодії інститутів громадського суспільства та фінансово-промислових груп, об'єднань, бізнесу взагалі.

У своїй роботі Ю. Габермас висвітлював історичну специфіку передумов, що необхідні для формування сучасного громадянського суспільства. На його думку, у майбутньому громадянському суспільстві швидше за все доведеться виживати в умовах, відмінних від тих, в яких воно утворилося. Опираючись на ризики, що беруть свій початок від великомасштабних терористичних та екологічних лих, Габермас наголошував на необхідності створення політичної влади, що охоплюватиме весь світ. Така влада, на думку вченого, має формуватися з молодого покоління, що росло в умовах глобалізації і відірвалося від національних ідентичностей. Зради власного комфорту, покращення умов життя та безпеки таке покоління здатне не лише змінювати роботу або місце проживання, а й підкоритися логіці формування світової влади якщо така влада може запропонувати можливості задоволення їх індивідуальних та колективних потреб. [27]

Політолог та філософ Е. Арато вважає модель аналізу громадянського суспільства лише з точки зору протистояння державі та її інститутам застарілою. Учений стверджував, що з розвитком капіталізму відбувається трансформація держави, а її сфера впливу звужується аби дати можливість розвиватися ринку. Під час своїх досліджень Арато запропонував використовувати модель «трикутника», що передбачала наявність таких значущих суб'єктів, як держава, економіка та громадянське суспільство, тож у сучасному світі необхідно забезпечити незалежність елементів один від одного, до того ж така незалежність має бути захищена правовими нормами.

У спільній роботі Дж. Коена та Е. Арато було розглянуто основні теорії громадянського суспільства, а також висвітлено можливості його реконструкції, опираючись на сучасний етап розвитку людства. Вчені стверджували на обов'язковості врахування економічних інститутів як окремої ланки суспільного розвитку. У п'ятиелементній моделі, що була запропонована вченими, основна увага приділена значним відмінностям між державою, економікою, громадянським суспільством, політичним суспільством та економічним суспільством. У вищезазначеній моделі громадянське

суспільство представлено всеохоплюючим простором для безлічі соціальних взаємодій. Саме в цьому й полягає відмінність від економічного суспільства, що ґрунтується на циркуляції грошей, послуг та товарів, та від держави, яка являється представником інтересів громадян на світовому рівні. Виходячи з вищезазначеного, громадське суспільство являє собою велику кількість асоціацій, угруповань та об'єднань, утворених на добровільній основі, метою яких є забезпечення благополуччя індивідів, їх родин, цінностей, інтересів тощо.

Дж. Коен зазначав, що політичне суспільство сформоване з політичних партій, політичних інститутів, до яких відносяться парламент та ради, а також політичні організації.

Вчені визначали економічне суспільство як простір, у якому взаємодіють організації, що займаються виготовленням та розподілом благ і включають в себе торговельні асоціації, профспілки тощо.

Дж. Коен наголошував на тому, що роль громадського суспільства не пов'язана із захопленням влади, однак його слід сприймати як мету, проект та територію демократичної політики. У свою чергу, демократична політика має наступні характеристики:

- Включає в себе політику ідентичності
- Містить у собі політику впливу на громадську думку у громадському, економічному та політичному суспільстві
- Спрямована на те, щоб дати можливість індивідам громадського суспільства бути учасниками партій або лобі в інших інститутах економічного та політичного суспільства
- Створює умови для заохочення індивіди громадського суспільства приймати участь у формуванні та реалізації державної політики.

Модель Е. Арато та Дж. Коена базується на тому, що у сучасному суспільстві існує велика кількість нерівностей, що проявляються у міждержавних та міжнаціональних, гендерних, соціально-економічних

відносинах, що призводить до порушення власних принципів демократичними державами.

Дж. Коен і Е. Арато наголошували на тому, що за демократичного правління громадське суспільство не протистоїть державі та економіці. Однак такі відносини існують лише у випадку якщо бізнес та держава належним чином виконують покладені на них функції (не монополізують право прийняття певних рішень, не обмежують свободу громадського суспільства та не втручаються в його сферу тощо). Саме тому дуже важливим є забезпечення участі громадського суспільства у вирішенні широкого спектрі питань соціально- економічного розвитку, прийняття участі в розробці програм та стратегій тощо. [33]

Громадське суспільство посідає одну з ключових ролей у процесі демократизації всіх сфер життя. У разі його відсутності стає неможливим й вільний обмін інформацією та думками між індивідами, здатними поважати свої обов'язки та чужі права. Чим розвинутішими стають інститути громадського суспільства, тим легше громадянськості захищати свої права та інтереси, з'являється більше можливостей для самореалізації в усіх сферах суспільного життя і тим меншою стає небезпека підкорення політичною владою або окремими її особами

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИКА ВЗАЄМОДІЇ ДЕРАВИ І ГРОМАДСЬКОСТІ

2.1. Організаційно-правові засади організації взаємодії між органами державної влади на прикладі Міністерства економіки

Міністерство економіки України є складовою системи органів виконавчої влади і є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики економічного і соціального розвитку, цінової, промислової, інвестиційної, зовнішньоекономічної політики, державної політики у сфері торгівлі, державної регіональної політики, державної політики з питань розвитку підприємництва, технічного регулювання (стандартизації, метрології, сертифікації, управління якістю) та захисту прав споживачів, а також міжвідомчої координації з питань економічного і соціального співробітництва України з Європейським Союзом.

Міністерство економіки України є спеціально уповноваженим органом у сфері публічних закупівель, метрології, з питань державно-приватного партнерства, державної регуляторної політики, ліцензування, дозвільної системи у сфері господарської діяльності, державного оборонного замовлення.

Міністерство економіки України забезпечує:

- формування та реалізацію державної політики економічного, соціального розвитку і торгівлі, державної промислової політики, державної військово-промислової політики, державної інвестиційної політики, державної зовнішньоекономічної політики, державної політики у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та метрологічної діяльності, управління об'єктами державної власності, розвитку підприємництва, державно-приватного партнерства, інтелектуальної власності, інноваційної діяльності в реальному секторі економіки, туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та

курортів), державних та публічних закупівель, а також державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів;

- формування та реалізацію державної політики у сфері державної статистики, державного матеріального резерву, експортного контролю;
- формування державної політики у сфері захисту прав споживачів, державної політики з контролю за цінами, державної регуляторної політики та державної політики з питань ліцензування, дозвільної системи, нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності;
- реалізацію державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності;
- формування та реалізацію державної аграрної політики, державної політики у сфері сільського господарства та з питань продовольчої безпеки держави, охорони прав на сорти рослин, тваринництва, насінництва та розсадництва;
- формування та реалізацію державної політики у сфері рибного господарства та рибної промисловості, охорони, використання та відтворення водних біоресурсів, регулювання рибальства та безпеки мореплавства суден флоту рибного господарства, лісового та мисливського господарства, ветеринарної медицини, безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, у сфері карантину та захисту рослин, у сфері топографо-геодезичної і картографічної діяльності, земельних відносин, землеустрою, у сфері Державного земельного кадастру, державного нагляду (контролю) в агропромисловому комплексі в частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій і форм власності, родючості ґрунтів;
- формування державної політики у сфері нагляду (контролю) у системі інженерно-технічного забезпечення агропромислового комплексу;

- формування та реалізацію державної політики у сфері праці, зайнятості населення, трудової міграції, трудових відносин, соціального діалогу;
- формування та реалізацію державної політики у сфері промислової безпеки, охорони праці, гігієни праці, поводження з вибуховими матеріалами, здійснення державного гірничого нагляду, здійснення державного нагляду та контролю за додержанням вимог законодавства про працю та зайнятість населення.

Правові засади діяльності Міністерства економіки України визначаються, зокрема:

- Законами України:
 - «Про Кабінет міністрів України» від 27.02.2014 № 794; [16]
 - «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166; [10]
- Постановами Кабінету міністрів України:
 - «Питання Міністерства економіки» від 20.08.2014 № 459; [13]
 - «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» від 02.09.2019 № 829 [17]
 - «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» від 05.04.2014 № 85. [18]

Місцеві державні адміністрації здійснюють управління економікою в областях та районах республіки, виконують державні та регіональні програми соціально-економічного розвитку. Вони є органами загальної компетенції, мають у своєму складі структурні підрозділи, що безпосередньо здійснюють регулювання економічними процесами (реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності, розміщення держзамовлень тощо).

Під час здійснення управління в сфері економіки органи виконавчої влади загальної, галузевої та міжгалузевої компетенції в різних формах і за

багатьма напрямками реалізують контрольні й наглядові повноваження. Функції контролю й нагляду виконують органи виконавчої влади (посадові особи) як безпосередньо в процесі управлінської діяльності, так і через спеціально створювані в системі управління організаційно-правові форми контролю.

У своїй діяльності та з метою виконання покладених на нього функцій, Міністерство економіки України взаємодіє з іншими державними органами влади, зокрема, з Кабінетом міністрів України та Верховною Радою України.

З метою сприяння участі громадськості у формуванні та реалізації Міністерством економіки України державної політики у сферах, віднесених до компетенції Міністерства, при Міністерстві економіки України створено громадську раду – тимчасовий консультативно-дорадчий орган, який керується Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, актами Кабінету міністрів України.

Нормативно-правова основа діяльності громадської ради при Міністерстві економіки України визначається такими законодавчими актами:

- Законами України:
 - «Про громадські об'єднання» [12]
 - «Про інформацію»; [8]
- Указом Президента України від 31.07.2004 № 854 «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»; [19]
- Постановами Кабінету міністрів України:
 - «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 № 996; [20]
 - «Про утворення Ради голів громадських рад при органах виконавчої влади» від 20.06.2012 № 658. [15]

Діяльність громадської ради при Міністерстві економіки України, а

також порядок взаємодії з органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, інститутами громадянського суспільства, іншими громадськими радами при органах виконавчої влади, визначається Положенням про громадську раду при Міністерстві економіки України, затвердженим Наказом Міністерства від 17.04.2018 № 517, а також Регламентом Громадської ради при Міністерстві економіки України, затвердженим засіданням Громадської ради від 09.12.2016 протокол № 15.

Основними завданнями громадської ради при Міністерстві економіки України є:

- 1) сприяння реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами;
- 2) здійснення громадського контролю за діяльністю Міністерства економіки України;
- 3) сприяння врахуванню Міністерством економіки України громадської думки під час формування та реалізації державної політики.

Громадська рада при Міністерстві економіки України має широкі повноваження, серед яких ключовими є:

- підготовка та подання Міністерству економіки України пропозицій щодо організації консультацій з громадськістю;
- подання на розгляд Міністерства економіки пропозицій щодо підготовки нормативно-правових актів у сфері діяльності Міністерства;
- проведення відповідно до законодавства України громадської експертизи діяльності органу та участь у консультаціях з громадськістю;
- здійснення громадського контролю за врахуванням Міністерством пропозицій та зауважень громадськості, забезпечення прозорості та відкритості своєї діяльності, доступу до публічної інформації, що перебуває у його розпорядженні;

- збирає, узагальнює та подає Міністерству економіки України інформацію про пропозиції інститутів громадянського суспільства щодо вирішення питань, які мають важливе суспільне значення;
- організовує публічні заходи для обговорення актуальних питань формування та реалізації державної політики у сфері діяльності Міністерства;
- співпрацює з метою виконання покладених на неї обов'язків з іншими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та об'єднаннями.

З метою реалізації та виконання покладених на неї завдань, громадська рада при Міністерстві економіки України, серед іншого, має такі права:

- залучати до роботи громадської ради працівників органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, представників вітчизняних та міжнародних інститутів громадянського суспільства, експертних та наукових організацій, підприємств, установ та організацій, а також окремих фахівців;
- організовувати та проводити семінари, конференції, засідання за круглим столом тощо;
- отримувати в установленому порядку від органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для забезпечення своєї діяльності;
- розробляти та надавати в установленому порядку пропозиції з удосконалення законодавства;
- розглядати, узагальнювати та аналізувати звернення громадян та інститутів громадянського суспільства, що надходять до громадської ради;
- інші права, необхідні для забезпечення виконання покладених на неї обов'язків.[\[6\]](#)

Основною формою роботи громадської ради є засідання, які проводяться відповідно до плану роботи, та у разі необхідності, але не рідше одного разу на квартал. Позачергові засідання громадської ради можуть

скликатися, у тому числі, за ініціативою керівника Міністерства економіки України. У засіданнях громадської ради з правом дорадчого голосу може брати участь Міністр, його заступник або уповноважений представник органу.

Рішення громадської ради оформлюються протоколом за підписом головуєчого та секретаря громадської ради, і протягом п'яти днів надсилається до Міністерства економіки України та оприлюднюється.

Повідомлення про засідання громадської ради при Міністерстві економіки України, а також протоколи за результатами проведених засідань оприлюднюються на офіційному веб-сайті Міністерства економіки України у відповідній рубриці щодо громадської діяльності.

З метою забезпечення якісної комунікації та взаємодії з громадянами як представниками громадянського суспільства у Міністерстві економіки України організовано доступ до публічної інформації, а також порядок прийому та опрацювання звернень громадян.

Розгляд звернень громадян у Міністерстві економіки України здійснюється відповідно до вимог Закону України “Про звернення громадян”, Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 14.04.1997 № 348 та наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 28.09.2020 № 1900 “Деякі питання розгляду звернень громадян у Міністерстві розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України”.

Також, наказом Міністерства економіки України від 28.09.2020 № 1900 затверджений Порядок розгляду звернень громадян у Міністерстві економіки України, яким установлюються загальні вимоги до процедури розгляду звернень громадян, здійснення контролю за дотриманням строку їх розгляду, загальні засади ведення діловодства за зверненнями громадян у Міністерстві економіки.

Розгляд звернень громадян у Міністерстві економіки є складовою механізму реалізації прав громадян на внесення до органів державної влади пропозицій щодо поліпшення їх діяльності, викриття недоліків та оскарження дій посадових осіб Міністерства, установ та підприємств, що належать до сфери його управління.

Здійснення визначених законодавством повноважень Міністерством економіки передбачає забезпечення кваліфікованого, неупередженого, об'єктивного і своєчасного розгляду звернень громадян з метою оперативного вирішення порушених у них питань, задоволення законних вимог громадян, поновлення порушених конституційних прав та запобігання в подальшому таким порушенням. [7]

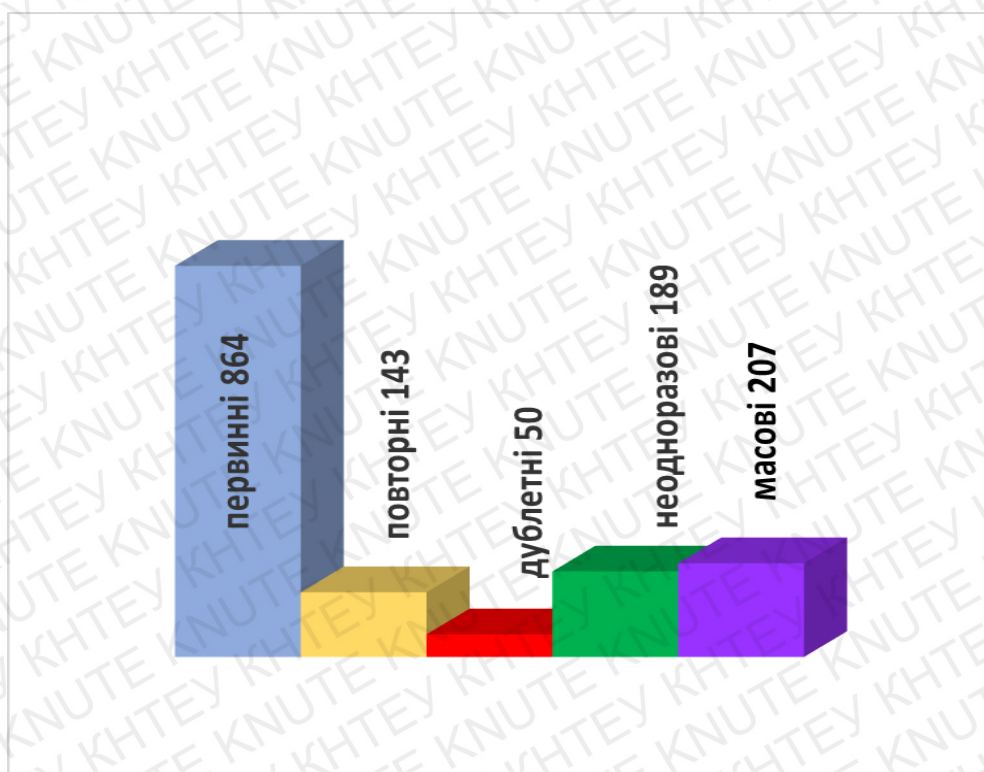
За даними аналітичної записки про стан роботи зі зверненнями громадян, наведеної на офіційному веб-сайті Міністерства економіки, у II кварталі 2021 року Міністерством продовжувалася робота щодо забезпечення розгляду пропозицій, заяв і скарг (далі – звернень) громадян, оперативного вирішення порушених у них питань.

У II кварталі 2021 року в Міністерстві на виконанні було 1473 звернення, у тому числі з попереднього кварталу перейшло 20 звернень, 1453 звернення надійшло за II квартал 2021 року. З них 1408 індивідуальних звернень, 44 – колективні, та 1 – анонімне.

Рис. 1. Звернення громадян за видами

Рис. 2. Звернення громадян за ознакою надходження

Зокрема, масові звернення стосувалися питань соціальної підтримки

застрахованих осіб – найманих працівників, ФОП та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. У порівнянні з II кварталом 2020 року відбулося зростання подібних звернень у 9 разів.

У звітному періоді у Міністерстві розглянуто – 1430 звернень (98 % від загальної кількості звернень, що надійшли до Міністерства у II кварталі 2021 року), на розгляді залишилося – 23 звернення (2 %).

Рис. 3. Звернення громадян у розрізі тем, %

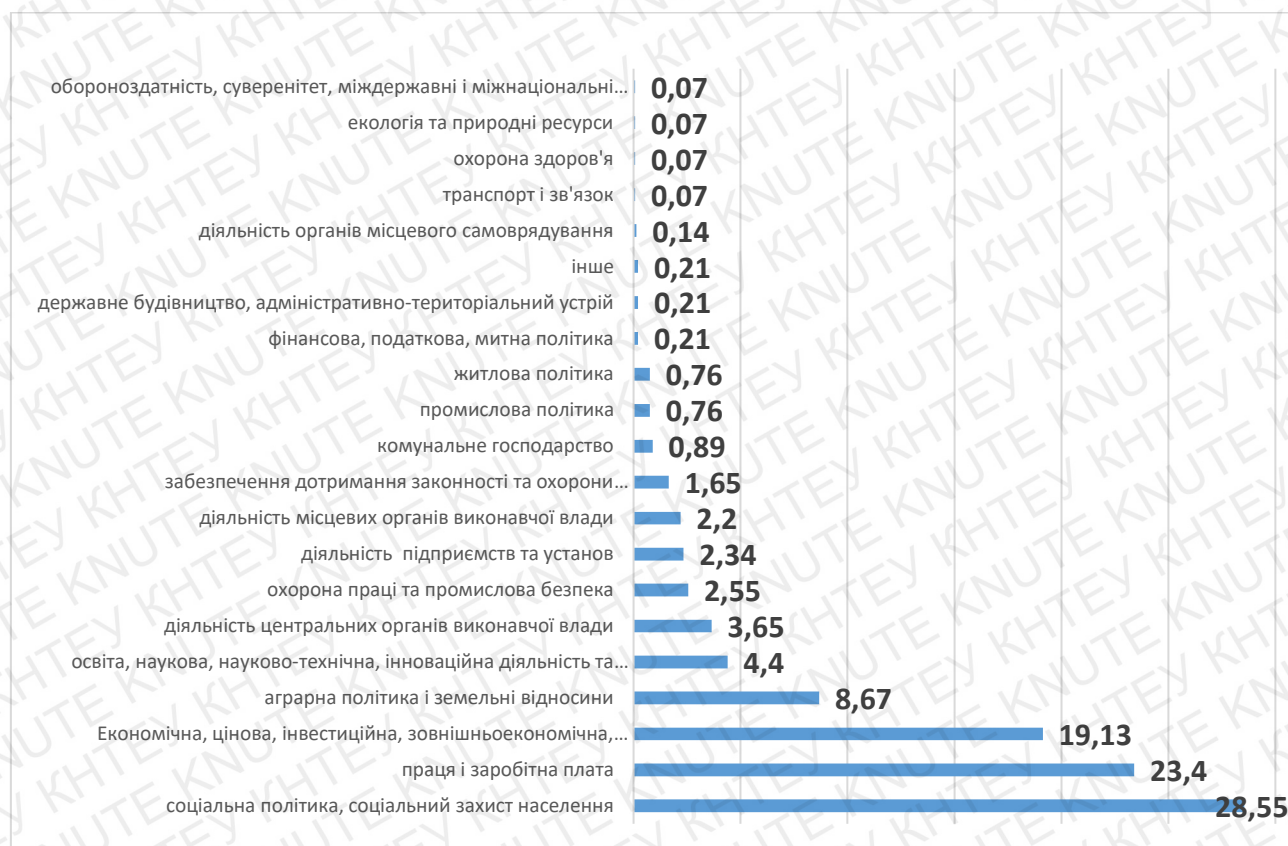
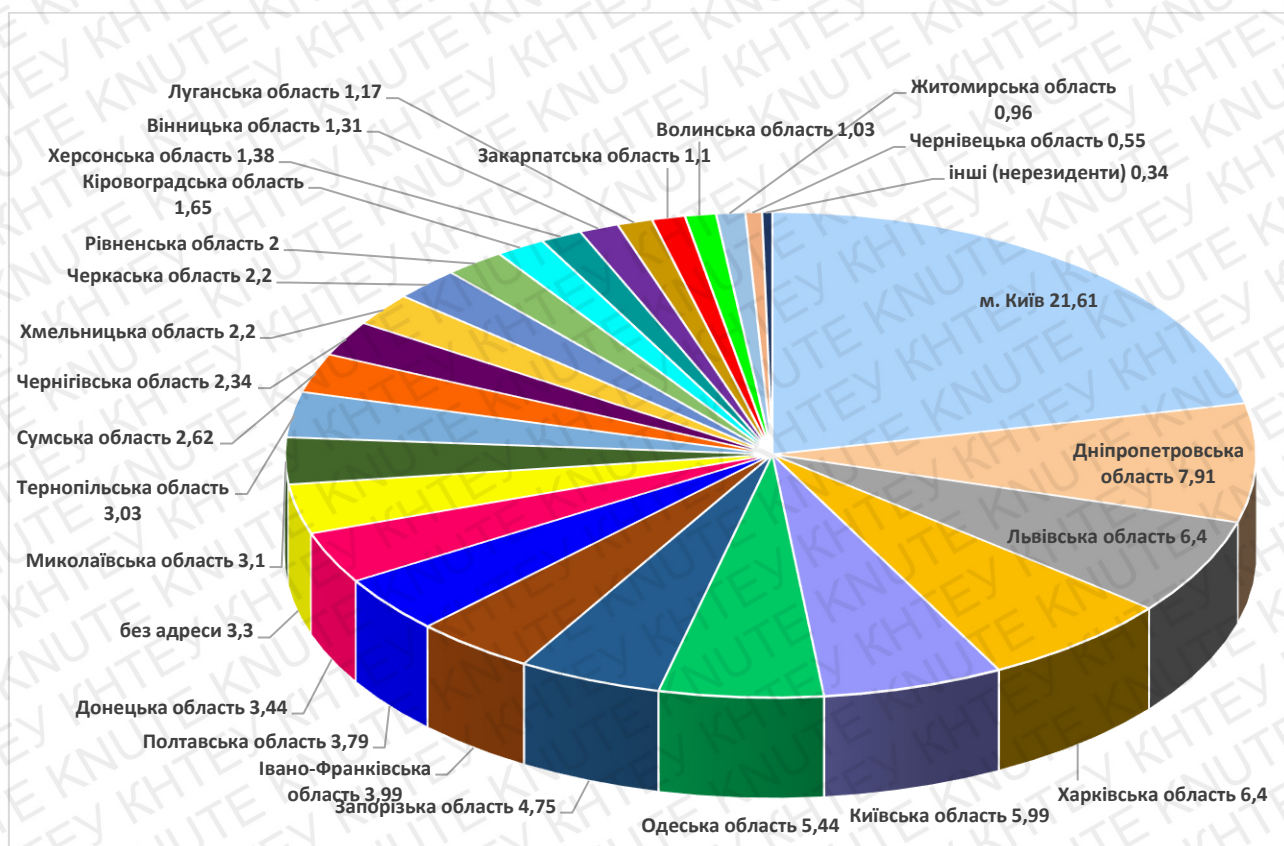

Рис. 4. Звернення громадян у розрізі регіонів, %

З метою ознайомлення громадян з діяльністю Міністерства та поліпшення якості роботи зі зверненнями громадян на офіційному веб-сайті Міністерства в мережі Інтернет здійснюється регулярне розміщення інформації щодо напрямів діяльності Міністерства, пріоритетних реформ, показників економічно-соціального розвитку, нововведень у відповідних сферах економічної діяльності, контактних даних осіб відповідальних за певні напрями, роз'яснень та порад з питань, які відносяться до компетенції Міністерства, розпорядку та номерів телефонів, за якими працює телефонна “гаряча лінія” Міністерства, розміщено посилання на інформаційні ресурси та сервіси. На офіційному веб-сайті Міністерства також запроваджено онлайн пошук вхідної кореспонденції, англomовна версія веб-сайту та версія для людей з вадами зору.

Звернення громадян, які не потребують додаткового вивчення та перевірок, розглядаються і вирішуються у термін не більше п'ятнадцяти днів

від дня їх отримання. Спеціально визначеним підрозділом по роботі зі зверненнями громадян постійно ведеться моніторинг термінів виконання звернень, також з працівниками Міністерства проводиться роз'яснювальна робота щодо термінів виконання та дотримання вимог законодавства щодо звернень громадян.

Міністерством постійно здійснюються заходи, спрямовані на оперативне вирішення проблемних питань громадян, зокрема, відповідно до Указу Президента України від 07.02.2008 № 109 працівниками підрозділу по роботі зі зверненнями громадян проводиться телефонна “гаряча лінія” та щодня працює телефон довіри. Протягом II кварталу 2021 року на телефон довіри та телефонну “гарячу лінію” звернувся 1141 громадянин.

Більшість звернень, що надходили на телефонну “гарячу лінію” та телефон довіри від громадян, стосувалася питань: отримання ліцензії на експорт та імпорт; діяльності іноземних представництв; отримання кредитів на сільськогосподарську техніку та інших аграрних питань; умов оплати праці; ліцензій на працевлаштування закордоном, здійснення публічних закупівель.[4]

В 2020 році до Міністерства надійшло 6817 звернень від громадян, з яких 129 перейшло с з попереднього періоду. У порівнянні з 2019 роком кількість звернень зросла у 2,5 рази. Міністерством було розглянуто 6640 звернень, що становило 99,2% від загальної кількості звернень, 48 звернень було залишено на розгляді (0,8% від загальної кількості). Найчастішими причинами звернень стали:

- Закон України «Про працю»
- Перегляд умов карантину для малого та мікробізнесу
- Соціальна підтримка застрахованих осіб на період дії обмежувальних протиепідемічних заходів

За результатами розгляду було надано 4130 роз'яснень, 1403 надіслано за належністю відповідно до Закону України «Про звернення громадян» (стаття 7), 993 запити позитивно вирішені, не підлягало розгляду

відповідно до Закону України «Про звернення громадян» (статті 8 та 17) 108 звернень, 4 звернення отримали відмову у розгляді та 2 звернення було повернуто громадянам, що їх надіслали па підставі 5 та 7 статей Закону України «Про звернення громадян».

Протягом 2020 року до Міністерства надійшли звернення з питань:

- праці і заробітної плати – 2237 (33,48 % від загальної кількості звернень, що надійшли до Міністерства у 2020 році);
- економічної, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної, регіональної політики та будівництва, підприємництва – 1230 (18,39 %);
- аграрної політики і земельних відносин – 1005 (15,03 %);
- освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності – 459 (6,86 %);
- соціальної політики, соціального захисту населення – 421 (6,29 %);
- діяльності підприємств та установ – 409 (6,12 %);
- діяльності центральних органів виконавчої влади – 233 (3,48 %);
- діяльності місцевих органів виконавчої влади – 156 (2,33 %);
- промислової політики – 136 (2,03 %);
- забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку, реалізації прав і свобод громадян – 108 (1,61 %);
- комунального господарства – 79 (1,18 %);
- фінансової, податкової, митної політики – 63 (0,94 %);
- житлової політики – 46 (0,69 %);
- обороноздатності, суверенітету, міждержавних і міжнаціональних відносин – 42 (0,63 %);
- культури та культурної спадщини, туризму – 27 (0,40 %);
- екології та природних ресурсів – 12 (0,18 %);
- охорони праці та промислової безпеки – 10 (0,15 %);
- діяльності органів місцевого самоврядування – 6 (0,09 %);
- охорони здоров'я – 3 (0,04 %);
- транспорту і зв'язку – 2 (0,03 %);

- державного будівництва, адміністративно-територіального устрою – 2 (0,03 %);

- діяльності Верховної Ради України, Президента України та Кабінету Міністрів України– 1 (0,01 %);

- інші – 1 (0,01 %).

У звітному періоді порівняно з 2019 роком зросла кількість звернень, у яких порушувалися питання:

- праці і заробітної плати – на 2028 звернень (у 10,7 раза);

- діяльності місцевих органів виконавчої влади – на 140 звернень (у 9,7 раза);

- соціальної політики, соціального захисту населення – на 373 звернення (у 8,8 раза);

- аграрної політики і земельних відносин – на 637 звернень (у 2,7 раза);

- житлової політики – на 26 звернень (у 2,3 раза);

- промислової політики – на 59 звернень (у 1,7 раза);

- економічної, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної, регіональної політики та будівництва, підприємництва – на 522 звернення (у 1,7 раза);

- діяльності підприємств та установ – на 149 звернень (у 1,6 раза);

- забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку, реалізації прав і свобод громадян– на 42 звернення (у 1,6 раза);

- освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності – на 144 звернення (у 1,5 раза);

- діяльності центральних органів виконавчої влади – на 71 звернення (у 1,4 раза).

Однак, незважаючи на загальне зростання кількості звернень у порівнянні з 2019 роком, у 2020 році зменшилась кількість звернень громадян щодо:

- культури та культурної спадщини, туризму культури та культурної спадщини, туризму – на 91 звернення (77 %);

- фінансової, податкової, митної політики – на 59 звернень (48 %);
- комунального господарства – на 68 звернень (46 %).

За минулий рік у телефонному режимі та на «гарячу лінію» надійшло 4060 звернень, більша частина яких стосувалась питань щодо отримання ліцензії на експорт/імпорт, реєстрації й отримання свідоцтва на авторські права, публічних закупівель, діяльності іноземних представництв, кредитування фермерських господарств, отримання одноразової допомоги суб'єктам господарювання під час дії обмежувальних протиепідемічних заходів, отримання роз'яснень стосовно отримання ліцензій на працевлаштування й умов оплати праці. %).[1]

Протягом 2019 року до Міністерства надійшло 2719 громадських звернень, з яких 12 перейшло з попереднього року. Серед загальної кількості звернень 2509- індивідуальні, 177- колективні, 21- анонімні.

За 2019 Міністерством було розглянуто 2578 звернень, що становило 95% від загальної кількості та 129 звернень залишилося на розгляді. За результатами розгляду 363 звернення отримали позитивне вирішення, 7 отримали відмову у задоволенні, отримано роз'яснень на 1638 звернень, 8 звернень було повернуто авторам на підставі Закону України «Про звернення громадян» (стаття 7), не підлягало розгляду 89 звернень згідно 8 та 17 статей Закону України «Про звернення громадян» та 473 звернення було надіслано за належністю відповідно до 7 статті Закону України «Про звернення громадян».

Протягом 2019 року до Міністерства надійшли звернення з питань:

- економічної, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної, регіональної політики та будівництва, підприємництва – 708 (26,17 % від загальної кількості звернень, що надійшли до Міністерства у 2019 році);
- аграрної політики і земельних відносин – 368 (13,59 %);
- освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності – 315 (11,64 %);
- діяльності підприємств та установ – 260 (9,6 %);
- праці і заробітної плати – 209 (7,72 %);

- діяльності центральних органів виконавчої влади – 162 (5,98 %);
- комунального господарства – 147 (5,43 %);
- фінансової, податкової, митної політики – 122 (4,51 %);
- культури та культурної спадщини, туризму – 118 (4,36 %);
- промислової політики – 77 (2,84 %);
- забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку, реалізації прав і свобод громадян – 66 (2,44 %);
- соціальної політики, соціального захисту населення – 48 (1,77 %);
- обороноздатності, суверенітету, міждержавних і міжнаціональних відносин – 31 (1,15 %);
- житлової політики – 20 (0,74 %);
- діяльності місцевих органів виконавчої влади – 16 (0,59 %);
- екології та природних ресурсів – 10 (0,37 %);
- транспорту і зв'язку – 6 (0,22 %);
- охорони здоров'я – 5 (0,18 %);
- діяльності органів місцевого самоврядування – 4 (0,15 %);
- діяльності об'єднань громадян, релігії та міжконфесійних відносин – 3 (0,11 %);
- інформаційної політики, діяльності засобів масової інформації – 2 (0,07 %);
- державного будівництва, адміністративно-територіального устрою – 2 (0,07 %);
- охорони праці та промислової безпеки – 1 (0,04 %);
- сімейної та гендерної політики, захисту прав дітей – 1 (0,04 %);
- молоді, фізичної культури та спорту – 1 (0,04 %);
- інші – 5 (0,18 %).

У порівнянні з 2018 роком у 2019 році зменшилась кількість звернень громадян щодо:

- діяльності органів місцевого самоврядування – на 25 звернень (86

%);

- діяльності підприємств та установ – на 961 звернення (79 %);
- житлової політики – на 18 звернень (47 %);
- фінансової, податкової, митної політики – на 52 звернень (30 %);
- соціальної політики, соціального захисту населення – на 10 звернень (17 %);
- економічної, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної, регіональної політики та будівництва, підприємництва – на 118 звернень (14 %);
- культури та культурної спадщини, туризму культури та культурної спадщини, туризму – на 15 звернень (11 %);
- комунального господарства – на 17 звернень (10 %)

Порівняно з 2018 роком, відбулося зменшення кількості звернень з питань діяльності підприємств та установ у зв'язку з тим, що у 2018 році були значні затримки при виготовленні державним підприємством «Поліграфічний комбінат «Україна» по виготовленню цінних паперів» біометричних паспортів.

За 2019 рік на «гарячу лінію» Міністерства звернулось 856 громадян. У телефонному режимі найбільша кількість звернень стосувалась особистого прийому громадян керівництвом Міністерства, стосовно реєстрації та діяльності іноземних представництв, питань отримання патенту та ліцензій, проведення тендерів та публічних закупівель, питань захисту прав споживачів, підвищення цін на товари, газ і ліки. [5]

У 2018 до Міністерства економіки надійшло 3377 звернень, серед яких 8 перейшло з попереднього року. Масові звернення стосувались питань визначення середньоринкової вартості автомобіля, підвищення цін на газ, затримки виготовлення біометричних паспортів «Поліграфічним комбінатом «Україна» по виготовленню цінних паперів».

За звітний рік було розглянуто 3357 звернень, що становить 99,6% від загальної кількості, на розгляді ж залишилось 12 звернень (0,4% від загальної кількості). Результатами розгляду стало 14 позитивно вирішених питань, 3 звернення отримали відмову у задоволенні, 2 звернення було повернуто авторам на підставі 5 та 7 статей Закону України «Про звернення громадян», 1648 звернень отримали роз'яснення, надіслано за належністю 1634 звернення відповідно до 7 статті Закону України «Про звернення громадян», 56 звернень не підлягали розгляду відповідно до 8 та 17 статті Закону України «Про громадські звернення»

75,59 % звернень надійшли з питань:

- діяльності підприємств та установ – 1221 (36,24 %);
- освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності – 235 (6,98 %);
- фінансової, податкової, митної політики – 174 (5,16 %);
- комунального господарства – 164 (4,87 %);
- праці і заробітної плати – 163 (4,84 %);
- культури та культурної спадщини, туризму – 133 (3,95 %);
- діяльності центральних органів виконавчої влади – 82 (2,43 %);
- промислової політики – 72 (2,14 %);
- забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку, реалізації прав і свобод громадян – 70 (2,08 %);
- соціальної політики, соціального захисту населення – 58 (1,72 %);
- житлової політики – 38 (1,13 %);
- діяльності органів місцевого самоврядування – 29 (0,86 %);
- діяльності місцевих органів виконавчої влади – 9 (0,27 %);
- аграрної політики і земельних відносин – 8 (0,24 %);
- охорони здоров'я – 8 (0,24%);
- обороноздатності, суверенітету, міждержавних і міжнаціональних відносин – 7 (0,21 %);

- транспорту і зв'язку – 6 (0,18 %);
- інформаційної політики, діяльності засобів масової інформації – 5 (0,15 %);
- охорони праці та промислової безпеки – 3 (0,09 %);
- екології та природних ресурсів – 3 (0,09 %);
- сім'ї, дітей, молоді, гендерної політики, захисту прав дітей – 2 (0,06 %);
- державного будівництва, адміністративно-територіального устрою – 2 (0,06%);
- молоді, фізичної культури і спорту – 1 (0,03%);
- інші – 53 (1,57%).

823 звернень (що становило 24,41% від загальної кількості) стосувались питань економічної, інвестиційної, цінової, зовнішньоекономічної, регіональної політики та будівництва, підприємництва.

У порівнянні з 2017 роком зменшилась кількість громадських звернень стосовно аграрної політики і земельних відносин (на 58%), забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку й реалізації прав і свобод громадян (на 57%), промислової політики (на 49 %), праці й заробітної праці (на 40%), економічної, цінової, інвестиційної, регіональної, зовнішньоекономічної політики та будівництва, підприємництва (на 40%), діяльності органів виконавчої влади (на 22%).

У 2018 році, порівняно з 2017, зросла кількість звернень з питань туризму, культури та культурної спадщини (на 66%), фінансової, податкової та митної політики (на 21%), освіти, науки, науково- технічних та інноваційної діяльності й інтелектуальної власності (на 8%).

У звітному періоді на телефон «гарячої лінії» надійшло 227 звернень від громадян. Найбільша кількість звернень стосувалась захисту прав

споживачів, отримання ліценцій та авторського права, особистого прийому громадян Міністерством економіки, діяльності іноземних представництв, підвищення ціни на газ, товари та ліки та діяльності закладів освіти. [3]

Протягом 2017 року на виконанні у Міністерства знаходилося 2531 громадських звернень, серед яких 9 надійшло з попереднього року, 2432-індивідуальних, 89- колективних та 1 анонімне.

Масові звернення громадян стосувались питань визначення середньоринкової вартості автомобіля, підвищення тарифів на газ, затримки виготовлення біометричних паспортів державним підприємством «Поліграфічний комбінат «Україна» по виготовленню цінних паперів», скарг на керівництво державного підприємства «ЕКО»

У звітному періоді Міністерством було розглянуто 2514 звернень, що становило від загальної кількості 99,%, на розгляді залишилось 8звернень (0,3%). За результатами розгляду 36 звернень отримали позитивне вирішення, 1 звернення отрималовідмову у задоволенні, 1977 звернень отримали роз'яснення, не підлягало розгляду 58 громадських звернень відповідно до статей 8 та 17 Законі України «Про звернення громадян», а також 442 звернення було надіслано за належністю відповідно до Закону України «Про звернення громадян» (стаття 7).

Протягом 2017 року до Міністерства надійшло 1053 звернення з питань економічної, цінової, інвестиційної, зовнішньоекономічної, регіональної політики та будівництва, підприємництва (41,76 % від загальної кількості звернень, що надійшли до Міністерства у 2017 році), зокрема:

- регуляторної політики, внутрішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, прав споживачів – 554 (21,97 %);
- цінової і тарифної політики, контролю цін – 173 (6,86 %);
- процедури державних закупівель – 100 (3,97 %);

- зовнішньоекономічної політики, ліцензування – 95 (3,77 %);
- економічної стратегії, держаних цільових програм, пропозиції щодо виходу економіки України із кризового стану – 74 (2,93 %);
- інвестиційної політики, раціоналізаторських пропозицій – 32 (1,27 %);
- власності і банкрутства – 24 (0,95 %);
- співробітництва з СОТ, Європейським Союзом, з країнами СНД, міжнародними фінансовими організаціями – 1 (0,04 %).

Крім того, 58,24 % звернень надійшли з питань:

- праці і заробітної плати – 273 (10,82 %);
- освіти, наукової, науково-технічної, інноваційної діяльності та інтелектуальної власності – 218 (8,64 %);
- комунального господарства – 178 (7,06 %);
- забезпечення дотримання законності та охорони правопорядку, реалізації прав і свобод громадян – 161 (6,38 %);
- фінансової, податкової, митної політики – 144 (5,71 %);
- промислової політики – 142 (5,63 %);
- діяльності центральних органів виконавчої влади – 105 (4,16 %);
- культури та культурної спадщини, туризму – 80 (3,17 %);
- житлової політики – 57 (2,26 %);
- соціального захисту – 45 (1,78 %);
- аграрної політики і земельних відносин – 19 (0,75 %);
- інформаційної політики, діяльності засобів масової інформації – 9 (0,36 %);
- діяльності місцевих органів виконавчої влади – 9 (0,36 %);
- екології та природних ресурсів – 6 (0,24 %);
- обороноздатності, суверенітету, міждержавних і міжнаціональних відносин – 4 (0,16 %);
- транспорту і зв'язку – 3 (0,12 %)

- охорони здоров'я – 1 (0,04 %);
- державного будівництва, адміністративно-територіального устрою – 1 (0,04 %);
- інші – 14 (0,56 %).

Порівняльний аналіз звернень, що надходили до Міністерства у 2016 та 2017 роках, свідчить про спад кількості звернень з питань співробітництва з СОТ, ЄС та країнами СНД й міжнародними фінансовими організаціями (на 99%), економічної стратегії та пропозицій щодо виходу Української економіки з кризового стану (на 67%), податкової, фінансової та митної політики (на 51%), ліцензування та зовнішньоекономічної політики (на 45%), заробічної плати та праці (на 29%), процедури державних закупівель (на 18%), реалізації прав і свобод громадянина (на 17%).

Між тим, у порівнянні з 2016 роком, зросла кількість звернень стосовно питань аграрної політики та земельних відносин (на 74%), комунального господарства (на 47%), освіти, науки, науково-технічної та інноваційної діяльності й інтелектуальної власності (на 46%), туризму, культури та культурної спадщини (на 25%), захисту прав споживача (на 17%).

На «гарячу лінію» Міністерства поступило 221 звернення від громадян, більшість з яких стосувалась питань зовнішньоекономічної діяльності, накладених санкцій, видачі ліцензій, діяльності іноземних представництв, особистого прийому громадян Міністерством, захисту прав споживачів, цін на продукти харчування, публічних закупівель, діяльності закладів освіти. [2]

При аналізі діяльності Міністерства економіки з 2017 по 2021 роки, відстажується зростання кількості громадських звернень до Міністерства, особливо в 2020 та 2021 роках (це пов'язано з поширенням коронавірусної інфекції та дії протиепідемічних заходів). Зросла й кількість громадських звернень на «гарячу лінію» Міністерства. Найчастішими причинами

звернення громадян у телефонному режимі виступають питання з приводу середньоринкової ціни на автомобілі, зростання тарифів на газ й цін на ліки та продукти харчування, особистого прийому громадян Міністерством, діяльність іноземних організацій й отримання ліцензій.

За результатами аналізу організаційно-правових засад організації взаємодії органів державної влади та громадськості на прикладі Міністерства економіки України можна зробити висновок, що взаємодія та комунікація органів державної влади та громадськості загалом достатньо детально визначена як законодавчими і нормативно-правовими актами України, так і окремими внутрішніми документами Міністерства та громадської ради, заснованої при ньому. При цьому, Міністерство економіки України взаємодіє, як з консультативно-дорадчим органом в особі громадської ради, так і безпосередньо з громадянами, про що свідчить інформація на офіційному веб-сайті Міністерства. Слід зауважити, з огляду на функції та повноваження громадської ради при Міністерстві економіки України, подібні консультативно-дорадчі органи створюються також при інших Міністерствах і органах виконавчої влади, та сприяють участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики у сферах, віднесених до компетенції відповідних структур.

2.2. Розвиток взаємодії між інститутами громадського суспільства та органами публічної влади в розвинених країнах

Історично склалось, що інститути громадського суспільства формуються у процесі конкуренції між активними індивідами за певну сферу, намагаючись досягти колективні цілі. Сила громадського суспільства й на сьогоднішній день проявляється у відносно рівномірному розподілі благ, ключове значення серед яких посідає влада. Вагомий внесок у забезпеченні стабільності демократії у державах належить громадському суспільству, адже

саме громадське суспільство бореться за становлення та підтримку справжньої демократії, яка після свого становлення забезпечує та підтримує розвиток елементів громадського суспільства.

Характерним для інститутів громадського суспільства є різний рівень участі громадськості у процесах, що відбуваються в державі. Демократичне суспільство характеризується такою ознакою, як максимальна участь різних соціальних об'єднань у прийнятті рішень, що мають прямий вплив на життя населення, що у свою чергу потребує дрібних заснованих на участі та демократично структурованих об'єднань. Яскравим прикладом слугує досвід країн Північно- Західної Європи, у яких модернізація здійснювалась враховуючи інтереси всіх ланок населення.

Результатом вищезазначеної модернізації стали рівні громадські та політичні права для усіх громадян, а не лише для суспільної еліти, як це тривало роками раніше. Заслуга належала порівну між громадянами, які почали утворювати різноманітні угруповання та організації, об'єднуючись навколо політичних й економічних інтересів, та між політичною елітою, що з впровадженням виборчої системи почала боротися за голоси виборців. Завдяки цьому з часом стався зсув у бік заснування держави загального блага.

Опираючись на досвід країн світу, у яких почалися процеси політичної модернізації пізніше, ніж у розвинених країнах, встановилась закономірність, що чим пізніше і тій чи іншій країні починається процес модернізації, тим більша її роль у даному процесі. Так відбувається за рахунок того, що у таких державах в недалекому минулому панував авторитарний режим, під тиском якого інститути громадського суспільства слабкі й не мають необхідного впливу на державу для здійснення політичної модернізації, а саме населення є досить пасивним. Лише завдяки процесам модернізації починає зростати впливовість інститутів громадського суспільства на соціально- економічні та політичні процеси.

Дослідник Н. Моузеліс вважав, що країни, які розпочали свій розвиток пізніше, однак змогли наблизитись до розвинутого світу (прикладом таких

країн виступають Тайвань та Південна Корея), або ж змогли стати його частиною (такі країни як Австралія, Норвегія та Фінляндія), мають деякі спільні риси процесу соціально- економічного розвитку:

- Зміцнення зв'язків між первинними та вторинними секторами громадського суспільства
- Проведення аграрної модернізації, наслідками якої стали підвищення продуктивності сільського господарства та формування конкурентоспроможного внутрішнього ринку домашнього господарства
- Наявність ефективного державного апарату.

Наслідками проваленої аграрної модернізації та невдача у забезпеченні міцного зв'язку промисловості з сільським господарством, окрім негативних економічних наслідків, призводить до збільшення корупції у державі через непрозорість секторів національної економіки та через неможливість вибудовувати вільну ринкову економіку.

Виходячи з вищезазначеного, прослідковуються процеси олігархізації економічного та політичного життя, що значно гальмують становлення та розвиток інститутів громадського суспільства й політичну модернізацію у цілому. Наслідками є втрата спроможності владою адекватно та швидко реагувати на виклики як зовнішнього, так і внутрішнього середовища, держава стає нестійкою до зовнішніх і внутрішніх загроз.

Ключова проблема участі громадського суспільства у процесах модернізації полягає у початковій залежності від держави. Саме держава визначає межі участі громадського суспільства у вищезазначених процесах, особливо на початкових етапах. Н. Моузеліс зазначав, що є три можливих варіанти політичного залучення до процесів мобілізації нижчих прошарків населення, з ідеальної точки зору:

- Популістський спосіб. Мобілізація та залучення відбувається через прихильність до лідера, що завдяки своїй харизмі стає проміжною

ланкою між інтересами публічної сфери та інститутів громадянського суспільства

- Інтегративний спосіб. Характеризується горизонтальною системою включення громадянськості до публічної сфери. Такий спосіб домінування у політичних системах країн Північно-Західної Європи
- Інкорпоративний спосіб. Базувався на залученні індивідів до публічної сфери через персоналізовані сфери, характерними для яких було зменшення значущості горизонтальних публічно-політичних структур, що ґрунтувались на універсальних критеріях залучення. [40]

Н. Бермео наголошував, що орієнтований на західну модель процес модернізації виступає поряд з розвитком громадянського суспільства. Вчений виділяв дві ключові умови, що відіграють неабияку роль у збереженні та розвитку життєздатності громадянського суспільства. Вищезазначені умови включають в себе прояви толерантності з боку політичної еліти й правлячих структур, а також чітко визначена система взаємодії між ланками економічного та соціально-політичного розвитку. На його думку, найважливіше місце посідала спроможність парламенту формувати зв'язки з громадянським суспільством.[22]

Вищезазначене настановує на висновок, що становлення та розвиток інститутів громадянського суспільства є можливим без високого рівня грамотності чи достатньо налагодженої виборчої системи. Головну роль посідає якість, а не кількість організацій громадянського суспільства. Низька насиченість інститутами громадянського суспільства у країні, що трансформується, не являється показником функціональної слабкості адже ключовими характеристиками розвиненого громадянського суспільства виступають «вбудованість» та «якість».

Показник якості свідчить про здатність відповідних об'єднань бути суспільно корисними. Вбудованість являє собою властивість, що вказує на активність інститутів громадянського суспільства у економічній та публічно-

політичній сферах. Яскравим прикладом країни з «вбудованим» та «якісним» суспільством є Німеччина. Інтереси громадянина загалом та громадянин зокрема посідають головуюче місце в обох секторах. Піклування про людину та громадянина виражається у статтях конституції, в яких йдеться про захист гідності, прав та свобод, життя, тілесної недоторканості, шлюбу, родини та про обов'язок використовувати власність тільки на благо суспільства.

Німеччина схиляє свої громадян та себе до солідарності заради відстоювання вищезазначених прав. Завдяки принципу субсидіарності у країні існують всі передумови для соціальної відповідальності. Принцип субсидіарності визначається Федеральним конституційним судом у наступний спосіб: вирішення соціальних питань відбувається силами одиниць суспільства, державне ж втручання відбувається лише тоді, коли це неминуче.

У Німеччині особливості оподаткування й законодавства стали підґрунтям зростання фінансування неурядових установ, спеціалізацією яких є соціальні послуги. Завдяки діяльності неурядових установ близько 35% дитячих садків, 50% будинків для літніх людей та понад 40% лікарень є недержавними.

Ще одним яскравим прикладом країни з розвинутою системою взаємодії органів публічної влади та громадського суспільства виступає США. У цій країні розвиток інститутів громадського суспільства відбувався значно швидшими темпами ніж у всіх інших секторах економіки, особливо у сфері надання соціальних послуг. Зростання відбувалося завдяки федеральному законодавству, а також його підтримки у галузях соціального забезпечення, охорони здоров'я, підготовки кадрів тощо. У 70-80х рр. двадцятого століття сформувалося багато нових організацій, які мали за мету виконання соціальних завдань та задоволення потреб людини. Так, у 2013 році фонд діяльності неурядових організацій складав 600 млрд. дол. на рік. Приблизно один мільйон організацій (що складало 4,2% усіх юридичних осіб) включав у себе третій сектор, а 7% національного доходу належало неурядовим організаціям.

На початку 2000х р. найбільша тенденція зростання кількості неурядових організацій належала сферам соціального забезпечення та охорони здоров'я. Ключове значення посідають лікарні, служби лікарняних нянжок та інші послуги у сфері охорони здоров'я. У теперішній час прибуток від загального бюджету третього сектора належить саме сфері правового та соціального забезпечення. Наслідками вищезазначеного є зростання суперництва між громадянським та економічним суспільством за контракти на надання послуг у різних сферах, що у свою чергу призводить до зростання якості надання послуг.

Опираючись на вищезазначене, впливає що у США інститути громадського суспільства посідають важливу роль у системі публічного управління. Завдяки недержавним організаціям забезпечується зайнятість, а також з'являються можливості допомагати людям, чії потреби не можуть бути задоволені економічними інститутами або державою. Слід приділити увагу тому, що у США громадський та державний сектори співпрацюють пліч-о-пліч, адже держава забезпечує можливість інститутам громадського суспільства брати на себе частину обов'язків держави, особливо у сферах надання соціальних послуг та охорони здоров'я.

У країнах Європейського Союзу інститути громадського суспільства переважають у сфері послуг. До сфер освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг відноситься приблизно три чверті працюючих у недержавних установах громадян. У таких країнах як Бельгія, Голландія, Іспанія та Австрія, неурядові організації посідають ключові позиції у вирішенні соціальних проблем. Історично склалось, що роль церкви у зазначених країнах посідала визначне місце у сферах соціальних послуг та освіти, тож й у наш час відбувається злиття деяких неурядових організацій та релігійних об'єднань, завдяки формуються могутні інститути громадського суспільства, що діють у всіх сферах суспільного життя. В цих країнах, як правило, діють переважно волонтери в таких сферах, як захист інтересів певних груп, відпочинку або спорту.

В країнах Центральної та Східної Європи перевагу набувають сфери відпочинку та культури, де у некомерційних організаціях працює близько третини усіх громадян, зайнятих у цих сферах. У сферах соціальних послуг, охорони здоров'я та освіти в Східній та Центральній частині Європи провідна роль належить державі, це є значною відмінністю вищезазначених регіонів від Західної Європи.

В країнах Латинської Америки провідною сферою в громадському секторі є освіта, інші сфери досить обмежені в своєму розвитку. Це пов'язано з високою ціною на освіту, яку можуть дозволити собі лише еліта населення. Тому значний відсоток громадського суспільства зайнятий в організаціях розвитку, що дає можливість волонтерам надавати послуги більш бідним прошаркам населення.

Більшість країн світу використовують неурядові організації для досягнення своїх інтересів в міжнародних організаціях (наприклад, в системі ООН). Прикладами таких країн виступають Великобританія, Німеччина та США. Завдяки діяльності таких організацій країни можуть:

- Отримати додаткову (неофіційну) інформацію, що може бути використана для прийняття певних рішень
- Залучати кошти за допомогою неурядових організацій, які надходять у вигляді підтримки від міжнародних організацій
- З метою забезпечення національних інтересів, вимагати ознайомлення з проектами, що були реалізовані в інших країнах або у своїй країні.

Значимість інститутів громадського суспільства визнається все більшою кількістю країн, що відображається у певних змінах у країнах Європейського Союзу:

- Більша кількість завдань делегується на вирішення громадським суспільством
- Змінюється порядок фінансування соціальних робіт

- Відбувається модернізація прав на свободу об'єднань та зборів.

З урахуванням всього вищезазначеного, держава може розподілити певні обов'язки між інститутами громадського суспільства залежно від їх сфери діяльності та приділити більше уваги завданням, які повинні вирішуватися безпосередньо державою. Розвиток партнерських відносин вимагає як законодавчого регулювання, так і відкритого діалогу між усіма сторонами, що є зацікавленими у розвитку соціальної й економічної сфер та зростання якості життя населення.

2.3. Основні проблеми розвитку громадянського суспільства в Україні

Формування громадського суспільства пов'язують з виникненням людини як окремого, самостійного суб'єкта, що має певні права та обов'язки і несе відповідальність за кожен свій вчинок. Розвиток же громадського суспільства напряду залежить від розвитку демократії у державі, що здійснює прав, свобод та інтересів громадян.

Громадське суспільство виокремлюється з апарату держави та, певною мірою, протистоїть йому. Проте, громадське суспільство не може існувати осторонь від держави, яка являє собою інститут, необхідний для існування суспільства. Формування та розвиток громадського суспільства в Україні є однією з найголовніших умов інтеграції держави до європейського суспільства. Розвиток ефективного громадського суспільства базується на демократизації людини, тобто на усвідомленні прав, свобод та відповідальності за своїх вчинків кожного індивіда. Одним з найскладніших завдань, що стоять перед сучасною Україною, є становлення громадського мислення.

За роки незалежності України роль громадського суспільства значно зросла порівняно з часами посткомунізму. У наш час владі необхідно докласти

чимало зусиль задля ефективного розвитку громадського суспільства та формування громадської свідомості.

На сьогоднішній день вийшов Указ Президента «Про Національну стратегію розвитку громадського суспільства на 2021-2026 роки». Дана стратегія спрямована на створення сприятливих умов розвитку громадських ініціатив, а також самоорганізації, сприяння формуванню і діяльності громадського суспільства, налагодженню партнерської взаємодії між громадським суспільством та органами державної влади і органами місцевого самоврядування.[14]

Однак, з вищезазначеного Указу випливає низка проблем, що є актуальною як для держави, так і для громадського суспільства:

- Недосконалість дійсного законодавства сприяє утворенню штучних бар'єрів для формування, розвитку та діяльності інститутів громадського суспільства
- Залишається тенденція непрозорості, забюрократованості та закритості діяльності органів влади замість того аби налагоджувати ефективний діалог із суспільством
- Механізми участі громадського суспільства у формуванні й здійсненні державної політики реалізовується на досить низькому рівні, неналежним чином
- Не використовується потенціал інститутів громадського суспільства у сфері надання соціальних послуг для населення
- Більша частина інститутів громадського суспільства не отримує та не має доступу державного фінансування й вітчизняної благодійної фінансової підтримки
- Характерною негативною рисою інститутів громадського суспільства є недостатній рівень фінансової, інституційної та кадрової спроможності.

Виходячи з вищезазначеного, в Україні фіксується низький показник

рівня суспільно значущої активності індивідів на добровільній основі. Як наслідок, у теперішній проміжок часу в країні є істотна проблема, пов'язана із налагодженням взаємовідносин між державою та громадським суспільством. Мова йде про створення сприятливих умов для існування громадських угруповань та про допомогу з боку держави у вирішенні актуальних проблем. Суспільство недовіряє Українській владі та не бачить в ній представника своїх інтересів на світовій арені, у свою чергу влада не має підтримки к боку громадян, народ не підтримує її ідейні переконання.

Значущою проблемою розвитку громадського суспільства в Україні виступає низький рівень фінансування ініціатив інститутів громадського суспільства. Як уже зазначалось раніше, більша частина громадських об'єднань позбавлена будь-якої фінансової підтримки з боку держави. Через це актуальною проблемою є виконання державою соціальних завдань, покладених на неї та мінімізації витрат, з одночасним збереженням нею достатнього рівня соціальних зобов'язань.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

У процесі реформування системи інститутів публічної влади вагомий внесок повинен належати інститутам громадського суспільства, які мають бути задіяні на усіх рівнях даного процесу. Для ефективної співпраці необхідно поступово змінювати відносини між державою та інститутами громадського суспільства з відносин підпорядкування на відносини партнерства та відкритого діалогу. Партнерські відносини, у свою чергу, мають базуватися на функціональних та конструктивних засадах, з чого випливає необхідність у формуванні системи механізмів взаємодії органів публічної влади, місцевого самоврядування та бізнесу з інститутами громадського суспільства з метою покращення дійсної соціальної системи відповідно до суспільних інтересів.

У теперішній час в Україні взаємодія органів виконавчої влади в громадським суспільством відбувається у двох основних формах, що зазначені нижче.

Першочергово взаємодія між інститутами влади та громадськістю відбувається через приймання участі представниками громадських об'єднань у обговоренні та розробці в цілому нормативно- правових актів. Обговорення нормотворчих актів з громадськістю є невід'ємною частиною процесу в системі органів виконавчої влади. Консультації з громадськістю відбуваються з метою залучення громадського суспільства до прийняття участі в процесах управління державними справами та надання можливості мати вільний доступ до інформації стосовно діяльності органів виконавчою влади, тим самим підвищуючи відкритість та прозорість в діяльності цих органів. Такі консультації ґрунтуються на питаннях, що відносяться до суспільно-економічного розвитку країни та інтересів широкого кола населення.

Правозастосовна діяльність держави забезпечується шляхом передачі

(повної або часткової) повноважень державних органів інститутам громадського контролю та громадського суспільства. Громадські організації на підставі повноважень, що надані їм законами чи нормативно-правовими актами, мають право приймати участь у наданні адміністративних та соціальних послуг, а також здійснювати контроль за діяльністю органів виконавчої влади через громадський моніторинг підготовки і виконання певних рішень, експертизу ефективності прийнятих рішень, створення експертних або консультативно-дорадчих рад та комісій з ціллю забезпечити урахування громадської думки під час формування й реалізації державної політики.

Не зважаючи на нормативно-правову базу політики сприяння розвитку громадського суспільства у нашій країні, реальні показники активності громадського суспільства суттєво відрізняються від формальної інституціоналізації, а саме у реальних можливостях контролю та впливу на прийняття політичних рішень, зацікавленості держави у партнерських відносинах з громадським суспільством тощо.

Незначною є й частка громадських консультацій. Як і раніше, опосередкована форма участі громадськості з органами влади переважає над безпосередньою. Механізми громадських зборів та слухань при участі мешканців територіальних громад, впровадження громадських ініціатив реалізується у незначній мірі. Це вказує на недієвість існуючих механізмів, зв'язків та норм у сфері розвитку громадського суспільства, а також взаємодії інститутів громадського суспільства з державою та владою зокрема.

Одним з першочергових напрямків удосконалення системи державного управління являється формування ефективної системи взаємодії, яка базується на об'єднанні зусиль громадського суспільства, бізнесу та держави, спираючись на об'єктивні засади. Відносини між громадським суспільством з бізнесом необхідно розглядати як важливий показник спроможності не просто існувати поряд з даним сектором, а залучати підприємницьку діяльність до фінансування власної структури й створення

взаємовигідних партнерських зв'язків.

Партнерство, побудоване на взаємовигоду, між державою та інститутами громадського суспільства стає можливим лише за існування відкритого діалогу між сторонами, тому необхідно створювати та використовувати новітні засоби комунікацій. Задля поліпшення стану функціональної дієздатності інститутів громадського суспільства у напрямку ефективної взаємодії з державою суспільство має бути забезпечене відповідними контролюючими та законодавчими базами й ініціативами, а також мати реальне право перевірки та моніторингу діяльності органів виконавчої влади.

Ефективні партнерські відносини між громадським суспільством та державою мають базуватися на постійному аналізуванні проблем, їх оцінці та оцінці інтересів, розвитку співробітництва та взаємодії, налагодженні двостороннього зв'язку та націленості на вирішення актуальних проблем.

Підвищення рівня взаємодії між громадським суспільством та органами виконавчої влади можливе за умови вирішення актуальних проблем, таких як:

- Усунення формального, епізодичного та вибіркового підходу до залучення громадян до співпраці з державними органами
- Включення до регламентів державних органів процедури залучення громадян у питаннях ухвалення рішень та консультацій
- Впровадження належних вимог до законодавства стосовно громадських консультацій, а також формування громадських рад
- Забезпечення прозорості та відкритості щодо результатів взаємодії з громадськістю
- Поліпшення ресурсного забезпечення (кадрового, фінансового, інформаційного)
- Посилення відповідальності за перешкоджання доступу до інформації для громадських організацій з боку органів державної влади та їх посадових осіб

Для формування ефективної моделі партнерських відносин між громадським суспільством та державою важливим кроком має стати прийняття Концепція взаємодії держави та громадського суспільства. Принципами, на яких базується зазначена концепція, виступають надання рівних можливостей та балансу між інтересами держави та інститутів громадського суспільства, відкритість та прозорість результатів співпраці, взаємовідповідальність, повага, визнання своєрідності іншої сторони.

ВИСНОВКИ

1. Дослідивши та проаналізувавши роботи таких видатних вчених як В. Московець, Дж. Локк, Т. Пейн, А. Сміт, Ш. Монтеск'є, А. Сміт, Л. Валєнс, А. де Токвіль, Дж. Холл, М. Шехтер, можна зробити висновок, що поняттю «громадське суспільство» приділено велику увагу у сучасному світі. Однак, не зважаючи на значимість поняття, єдиного визначення йому досі не існує. При взаємодії між інститутами громадського суспільства можуть виникати конфліктні ситуації через різність інтересів, які наслідують громадські об'єднання, тож функція держави у взаємовідносинах полягає в формуванні механізмів впливу, що допоможуть подолати соціальні нерівності та розколи. З точки зору сучасної теорії публічного управління, державне втручання в формування та розвиток громадського суспільства відбувається виключно у вигляді правового, організаційного та іншого регулювання процесів розвитку та взаємодії інститутів громадського суспільства.

2. Процес глобалізації став невід'ємною частиною сучасного світу. Без нього неможливий соціальний, економічний, політичний та культурний розвиток суспільства. Завдяки глобалізації усі індивіди стають частиною однієї економічної, політичної, екологічної та соціальної системи, а також відбувається збільшення взаємозалежності та зростання інтеграції. Однак процеси глобалізації розподілені нерівномірно, хоча й охоплюють усю земну кулю, є неуніверсальними та можуть мати передбачувані результати. Ключовим значення глобалізації у громадському суспільстві є формування глобального громадського суспільства, що захищає та відстоює інтереси суспільства на глобальному рівні.

3. Громадське суспільство має велике значення у демократизації публічного управління. Відносини партнерства між громадським суспільством, бізнесом та державою існуватимуть в умовах коли належним чином вони виконують покладені на них функції (не монополізують право прийняття певних рішень, не обмежують свободу громадського суспільства та

не втручають в його сферу тощо). Саме тому дуже важливим є забезпечення участі громадського суспільства у вирішенні широкого спектрі питань соціально- економічного розвитку, прийняття участі в розробці програм та стратегій тощо.

4. За результатами аналізу організаційно-правових засад організації взаємодії органів державної влади та громадськості на прикладі Міністерства економіки України можна зробити висновок, що взаємодія та комунікація органів державної влади та громадськості загалом достатньо детально визначена як законодавчими і нормативно-правовими актами України, так і окремими внутрішніми документами Міністерства та громадської ради, заснованої при ньому. При цьому, Міністерство економіки України взаємодіє, як з консультативно-дорадчим органом в особі громадської ради, так і безпосередньо з громадянами, про що свідчить інформація на офіційному веб-сайті Міністерства. Слід зауважити, з огляду на функції та повноваження громадської ради при Міністерстві економіки України, подібні консультативно-дорадчі органи створюються також при інших Міністерствах і органах виконавчої влади, та сприяють участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики у сферах, віднесених до компетенції відповідних структур.

5. За часи незалежності значимість громадського суспільства у Україні зросла, однак й досі існують проблеми, що гальмують розвиток інститутів громадського суспільства. У громадян немає довіри до органів публічної влади, що призводить до проблем взаємодії громади з державою. До основних проблем відносяться недосконалість чинного законодавства, діяльність органів виконавчої влади часто є непрозорою та закритою, потенціал інститутів громадського суспільства не використовується в значній мірі, хоча досвід зарубіжних країн показує, що така взаємодія має позитивний вплив на державу в цілому, інститути громадського суспільства не мають достатньої фінансової підтримки від держави, тож все вищезазначене потребує значної роботи як з боку держави, так і з боку інститутів

громадського суспільства аби спільними силами подолати проблеми, що існують у державі.

6. Орієнтуючись на досвід розвинутих країн світу, можна зробити висновок що держава може розподілити певні обов'язки між інститутами громадського суспільства залежно від їх сфери діяльності та приділити більше уваги завданням, які повинні вирішуватися безпосередньо державою. Розвиток партнерських відносин вимагає як законодавчого регулювання, так і відкритого діалогу між усіма сторонами, що є зацікавленими у розвитку соціальної й економічної сфер та зростання якості життя населення.

7. Для формування ефективної моделі партнерських відносин між громадським суспільством та державою важливим кроком має стати прийняття Концепція взаємодії держави та громадського суспільства. Принципами, на яких базується зазначена концепція, виступають надання рівних можливостей та балансу між інтересами держави та інститутів громадського суспільства, відкритість та прозорість результатів співпраці, взаємовідповідальність, повага, визнання своєрідності іншої сторони.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2e90321d-53f9-4cd1-9642-7dec7b2a7392&title=AnalitichnaZapiskaProStanRobotiZiZvernenniamiGromadianU2020-Rotsi> – електронний ресурс// Офіційний сайт міністерства економіки України : Аналітична записка про стан роботи зі зверненнями громадян у II кварталі 2021 року
2. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=98a9e4fe-9399-4913-b6d0-45b07b29352a&title=AnalitichnaZapiskaProStanRobotiZiZvernenniamiGromadianU2017-Rotsi> – електронний ресурс// Офіційний сайт Міністерства економіки України : Аналітична записка про стан роботи зі зверненнями громадян у 2017 році
3. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=c0c0f616-f3e5-465e-b2ef-ae40627fec45&title=AnalitichnaZapiskaProStanRobotiZiZvernenniamiGromadianU2018-Rotsi> – електронний ресурс// Офіційний сайт Міністерства економіки України: Аналітична записка про стан роботи зі зверненнями громадян у 2018 році
4. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ca35d6ea-60a1-47de-9b5e-367a69c1154b&title=AnalitichnaZapiskaProStanRobotiZiZvernenniamiGromadianUIKvartali2021-Roku> – електронний ресурс// Офіційний сайт Міністерства економіки України : Аналітична записка про стан роботи зі зверненнями громадян у I кварталі 2021 року
5. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=ef3247cf-bc49-4693-8007-eeebbfd9540e&title=AnalitichnaZapiskaProStanRobotiZiZvernenniamiGromadianU2019-Rotsi> – електронний ресурс// Офіційний сайт Міністерства економіки

України : Аналітична записка про стан роботи зі зверненнями громадян у 2019 році

6. <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d5434d4f-a346-4a76-93a1-33d998010b07&tag=UstanovchiDokumenti> – електронний ресурс// Офіційний сайт Міністерства економіки України : Установчі документи

7. <https://www.me.gov.ua/Documents/MoreDetails?lang=uk-UA&id=023e606d-f079-4b28-9f23-2d9e946f6f1a&title=GromadskaRadaPriMinisterstvi1505> – електронний ресурс// Офіційний сайт Міністерства економіки України : Громадська рада при Міністерстві

8. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> – електронний ресурс// Закон України «Про інформацію»

9. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> – електронний ресурс// Закон України «Про культуру»

10. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> – електронний ресурс// Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166

11. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3206-17#Text> – електронний ресурс// Закон України «Про засади запобігання та протидії корупції»

12. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> – електронний ресурс// Закон України «Про громадські об'єднання»

13. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF#Text> – електронний ресурс// Постанова Кабінету міністрів України «Питання Міністерства економіки» від 20.08.2014 № 459

14. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2021#Text> – електронний ресурс// Указ Президента «Про Національну стратегію розвитку громадського суспільства на 2021-2026 роки»

15. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2012-%D0%BF#Text> – електронний ресурс// Постанова Кабінету міністрів України «Про утворення

Ради голів громадських рад при органах виконавчої влади» від 20.06.2012 № 658

16. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text> – електронний ресурс// Закон України «Про Кабінет міністрів України» від 27.02.2014 № 794;

17. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/829-2019-%D0%BF#Text> – електронний ресурс// Постанова Кабінету міністрів України «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» від 02.09.2019 № 829

18. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85-2014-%D0%BF#Text> – електронний ресурс// Постанова Кабінету міністрів України «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» від 05.04.2014 № 85

19. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854/2004#Text> – електронний ресурс// Указ Президента України від 31.07.2004 № 854 «Про забезпечення умов для більш широкої участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»

20. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text> – електронний ресурс// Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 03.11.2010 № 996

21. Баровська А. Інституційне забезпечення державної комунікативної політики: досвід країн Європи : аналіт. доп./ А. Баровська.- К.: НІСД, 2014 р.

22. Бермео Н. Громадянське суспільство після демократії: деякі висновки/ в. Бермео Н. Норд, П.: Громадянське суспільство до демократії. Уроки Європи XIX століття, 2012 р.

23. Бойчук М. А. Влада і громадянське суспільство: механізми взаємодії [Текст] : монографія / М. А. Бойчук. — К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015 р.

24. Взаємодія держави і суспільства в процесах публічної політики
25. Взаємодія держави і суспільства в процесах публічної політики
[Текст] : наук. розроб. / авт. кол. : С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник
[та ін.]. — К. : НАДУ, 2013 р.
26. Взаємодія держави та інституцій громадянського суспільства
[Електронний ресурс] : роз'яснення Міністерства юстиції України від
03.02.2011 р. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/n0018323-11>.
27. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості:
дослідження категорії громадське суспільство / Ю. Габермас ; пер. з нім. А.
Онишко.- Львів : Літопис, 2017 р.
28. Гідденс А. Сучасність і самоідентичність/ А. Гідденс // Я і
суспільство в пізній модерн, 2019 р.
29. Грищенко І. М. Теоретико-методологічні засади формування та
розвитку лідерства в системі місцевого самоврядування... дис. ...докт. наук з
держ. упр. / І.М. Грищенко / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України.
— К.: НАДУ, 2017 р.
30. Д. Кін. Глобальне громадянське суспільство? (Сучасна політична
теорія).- Видавництво Кембриджського університету, 2014 р.
31. Делягін М. Г. Мировой кризис: Общая Теория Глобализации/ М.
Г. Делягин.- М. :ИНФРА- М., 2013 р.
32. Зонінзайн І. Глобальне громадянське суспільство та теорії
міжнародної політичної економії // Відродження громадянського суспільства.
Глобальні та порівняльні перспективи/ За ред. М. Г. Шехтера.- Лондон:
MacMilano, 2018 р.
33. Коен Д. Громадське суспільство і політична теорія / Д. Коен та Е.
Арато- М. : Весь світ, 2012 р.
34. Кравчук В. М. Громадські організації і держава: взаємовідносини
і умовах формування громадського суспільства в Україні (теоретико- правові
аспекти): монографія / В. М. Кравчук ; Терноп. Нац. Економ. ун-т.- Тернопіль

: Терно- граф, 2011 р.

35. Левенець Ю. А. Держава у просторі громадського суспільства/ Ю. А. Левенець ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень. – К. : Освітня кн., 2015 р.

36. Ліпшутц Р. Глобальне громадянське суспільство та глобальне екологічне управління.- Політика природи від місця до планети/ Р. Ліпшутц, Дж. Майер.- Видавництво державного Нью- Йоркського університету, 2014 р.

37. МакГрей Ан. С. Глобальна політика: глобалізація та національна держава, ред. Ентоні Г. МакГрей, Пол Г. Льюїс та ін.- Кембридж: Політична Преса, 2017 р.

38. Марченко М. Н. Держава та право в умовах глобалізації.- М. : Проспект, 2012 р.

39. Московець В. І. Поняття «громадськість» у законодавстві та адміністративно-правовій теорії / В. І. Московець // Форум права. – Вип. № 2 (2011 р).

40. Н. Моузеліс, Сучасність, пізній розвиток і громадянське суспільство// Громадянське суспільство: Теорія, історія, порівняння за ред. Дж. А. Хол. - Кембридж: Polity Press, 2018 р.

41. Правові умови розвитку громадянського суспільства в Україні. Що потрібно зробити? [Текст] / М. В. Лациба, А. О. Красносільська, О. Ю. Вінніков [та ін.] ; Укр. незалеж. центр політ. дослідж. — К. : Агентство “Україна”, 2011 р.

42. Розвиток громадянського суспільства в Україні

43. Розвиток громадянського суспільства в Україні [Текст] : аналіт. доп. / В. М. Яблонський, П. Ф. Вознюк, Д. М. Горєлов [та ін.] ; за ред. О. А. Корнієвського, М. М. Розумного. — К. : НІСД, 2015 р.

44. Семьоркіна О. М. Взаємодія держави та інститутів громадянського суспільства [[Електронний ресурс] / О. М. Семьоркіна — Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/33679>

45. Томлісон Дж. Культурний імперіалізм.- Балтімор: преса

університету Джона Хопкінса, 2017 р.

46. Флорин А., Симпсон П. Що зараз потрібно світу?// Флорин А. (оголошення). Третя форза. Розвиток транснаціонального громадянського суспільства.- Вашингтон, 2013 р.

47. Хелд Д. Демократія і глобальний порядок: від сучасної держави до космополітичного правління.- Стенфорд: преса Стенфордського університету, 2013 р.

48. Холл Б. Глобальне громадянське суспільство: Теоретизація світу, що змінюється // Конвергенція, 2017 р.

49. Холл Дж. А. У пошуках громадянського суспільства// Громадянське суспільство: теорія, історія, порівняння, 2016 р.

50. Шехтер Г. М. Глобалізація та громадянське суспільство І І Відродження громадянського суспільства/ Глобальна та порівняльна перспектива / За ред. Шехтер Г. М. - Лондон : MacMillan, 2018 р.

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
на тему:
ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ
І ГРОМАДСЬКОСТІ

Студента (ки) 2 курсу, 5м групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Бережнюк
Дарини
Вадимівни

(підпис студента)

Науковий керівник
кандидат наук з державного
управління

Мірко
Наталія
Вікторівна

(підпис керівника)

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук,
доцент

Дьяченко
Ольга
Володимирівна

(підпис гаранта)

Київ 2021

Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій й списку використаних джерел, що містить 50 найменувань. Матеріали роботи містять 4 рисинку. Загальний обсяг роботи складає 64 сторінку комп'ютерного тексту, основної частини- 51 сторінка.

Мета роботи полягає у дослідженні сучасного стану та перспектив розвитку взаємодії інститутів громадського суспільства в світі в цілому та в Україні зокрема.

Для досягнення поставленої мети були поставлені наступні завдання:

- Дослідження теоретичних підходів до розуміння поняття «громадське суспільство» та його відносини з державою й органами публічної влади
- Аналіз наукових підходів з ціллю дослідження процесів глобалізації, їх позитивних та негативних проявів та впливу на громадське суспільство
- Дослідження процесів демократизації в публічно- управлінській та економічній сфері, а також визначення значимості інститутів громадського суспільства у зазначених процесах
- Аналіз організаційно- правових засад та законодавчого підґрунтя взаємодії інститутів громадського суспільства з органами публічної влади на прикладі Міністерства економіки
- Дослідження міжнародного досвіду становлення та розвитку взаємозв'язків інститутів громадського суспільства з державою
- Виявлення основних проблем становлення та розвитку інститутів громадського суспільства в Україні
- Визначення ефективної моделі формування партнерських відносин між інститутами громадського суспільства та державою

Об'єкт дослідження: є процес функціонування та взаємодії органів державної влади і громадськості

Предметом дослідження є теоретико методологічні та прикладні засади інституціонального розвитку взаємодії держави і громадськості

У випускній кваліфікаційній використовувались наступні методи дослідження: системний підхід (розгляд взаємодії інститутів громадського

суспільства з органами публічної влади), структурно- функціональний аналіз (при визначенні організаційно- правових засад взаємодії органів публічної влади з громадським суспільством), узагальнення та індукція (розгляд закордонного досвіду розвинених країн у їх взаємодії з інститутами громадського суспільства), порівняльний аналіз (для порівняння розвитку та задіяності інститутів громадського суспільства у діяльності держави), моделювання (опис взаємодії органів публічної влади з індивідами-представниками громадського суспільства).

У першому розділі здійснюється теоретичне обґрунтування поняття «громадське суспільство», його розвиток та формування, опираючись на роботи видатних вчених, а також досліджено процеси глобалізації, їх вплив на світ у цілому та на громадське суспільство зокрема.

У другому розділі проаналізовано діяльність Міністерства економіки, діяльність громадської організації при Міністерстві, последжено нормативно-правові засади діяльності Міністерства й проведено порівняльний аналіз обсягів громадських звернень з 2017 по 2021 рік. Досліджено досвід розвинутих країн світу щодо взаємодії громадських організацій та державної влади. Визначено основні проблеми розвитку громадського суспільства в Україні.

У третьому розділі запропоновано ефективні шляхи формування та розвитку партнерських відносин між інститутами громадського суспільства та державою, що допоможе вирішити проблемні питання у взаємодії громадських організацій та влади в Україні.

Одержані результати можуть бути використані при удосконаленні нормативно- правової бази взаємодії органів публічної влади із суспільством та при формуванні партнерських відносин між ними.

АНОТАЦІЯ

У ході проведення дослідження проведено теоретичне обґрунтування поняття «громадське суспільство», «глобалізація» та вплив її процесів на світ взагалі та на громадське суспільство зокрема. Проаналізовано діяльність Міністерства економіки шляхом дослідження нормативно- правової бази діяльності Міністерства й аналізу обсягів громадських звернень з 2017 по 2021 роки. Виявлено основні проблеми формування та розвитку громадського суспільства в Україні та досліджено досвід розвинутих країн світу щодо розвитку інститутів громадського суспільства й їх відносин з державою. Надано рекомендації щодо формування ефективної моделі партнерських відносин інститутів громадського суспільства з державою.

Ключові слова: громадське суспільство, інститути громадського суспільства, глобалізація, глобальне громадське суспільство, партнерські відносини, досвід розвинутих країн.

In the course of the research the theoretical substantiation of the concept of "civil society", "globalization" and the impact of its processes on the world in general and on civil society in particular. The activity of the Ministry of Economy is analyzed by studying the regulatory framework of the Ministry and analyzing the volume of public appeals from 2017 to 2021. The main problems of formation and development of civil society in Ukraine are identified and the experience of developed countries in the development of civil society institutions and their relations with the state is studied. Recommendations for the formation of an effective model of partnership relations of civil society institutions with the state are given.

Key words: civil society, institutions of civil society, globalization, global civil society, partnership relations, experience of developed countries.

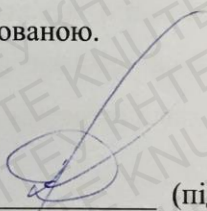
Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Бережнюк Дарина Вадимівна, повідомляю, що за результатами здійснення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Інституціональний розвиток взаємодії держави і громадянськості» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія роботи ідентична з друкованою.

«30» 11 2021 року

_____ (підпис)

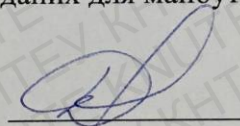
Згода

Я, Бережнюк Дарина Вадимівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: “Інституціональний розвиток взаємодії держави і громадянськості” несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Київського національного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

«30» 11 2021 року

Підпис

(Бережнюк Д.В.)

Прізвище, ініціали

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу
студентки Бережнюк Дарини Вадимівни
2 курсу 5м групи заочної форми навчання
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»
на тему **«Інституціональний розвиток взаємодії держави і громадськості»**
(за матеріалами Міністерства економіки України)

Випускна кваліфікаційна робота виконана на тему, яка є актуальною для України в умовах націленості на європейську інтеграцію, оскільки розвиток громадського суспільства тісно пов'язаний із становленням та розвитком демократичної і правової держави, що являють собою ключові цінності Європейського Союзу. Виконана робота за змістом відповідає завданню в повному обсязі. Студентка продемонструвала достатній рівень володіння теоретичним матеріалом щодо обґрунтування теоретичних особливостей розвитку інститутів громадського суспільства та їх відносин із державою та вміння застосувати матеріали у процесі реального дослідження.

Робота розкриває сучасний стан розвитку інститутів громадського суспільства та особливості їх взаємовідносин з органами публічного управління на прикладі Міністерства економіки України. В роботі проаналізовані особливості роботи Міністерства та нормативно-правову базу регулювання його діяльності. Визначено проблеми розвитку громадського суспільства в Україні та запропоновано напрями вдосконалення взаємовідносин між інститутами громадського суспільства й органами публічної влади.

Якість оформлення випускної кваліфікаційної роботи можна вважати задовільною. Основні вимоги щодо оформлення матеріалу враховані. Слід відзначити деякі несуттєві порушення стилю викладення матеріалу, який в окремих місцях роботи є ненауковим. В цілому матеріал роботи викладено послідовно і логічно.

Випускна кваліфікаційна робота рекомендується до захисту.

Кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту та фінансів
ПЗВО «Міжнародного класичного
університету імені Петра Орлика»

Г.М. Рябенко

29.11.2021